ЛЕНИН ЙЎЛИДАН — КОММУНИЗМГА!

СССР 50

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

2 сентябрь 1972 йил, шанба ✦ № 206 (15.377). ✦ Баҳоси 3 тийин.

БАРЛЫҚ ЕЛДЕРДІҢ ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БІРІГІҢДЕР!

Социалистік ҚАЗАҚСТАН

ГАЗЕТ 1919 ЖЫЛҒЫ 17 ДЕКАБРЬДЕН ШЫҒА БАСТАДЫ

ҚАЗАҚСТАН КОММУНИСТІК ПАРТИЯСЫ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІНІҢ ҚАЗАҚ ССР ЖОҒАРҒЫ СОВЕТІ ЖӘНЕ МИНИСТРЛЕР СОВЕТІНІҢ ОРГАНЫ

БАРДЫК ӨЛКӨЛӨРДҮН ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРИККИЛЕ!

ЧЫГЫШЫНА 45 ЖЫЛ

СОВЕТТИК КЫРГЫЗСТАН

КЫРГЫЗСТАН КП БКнын, КЫРГЫЗ ССР ЖОГОРКУ СОВЕТИНИН ЖАНА МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИН ОРГАНЫ

ПРОЛЕТАРҲОИ ҲАМАИ МАМЛАКАТҲО ЯК ШАВЕД!

ТОҶИКИСТОНИ СОВЕТӢ

ОРГАНИ КОМИТЕТИ МАРКАЗИИ ПАРТИЯИ КОММУНИСТИИ ТОҶИКИСТОН СОВЕТИ ОЛӢ ВА СОВЕТИ ВАЗИРОНИ РСС ТОҶИКИСТОН

Әхли юртларың пролетарлары, бирлешиң!

Совет Туркменистаны

Туркменистан Коммунистик партиясының Меркезн Комитетиниң, Туркменистан ССР Ёкары Советиниң ве Министрлер Советиниң органы

СОВЕТСКИЙ ТУРКМЕНИСТАН
Орган ЦК Компартии Туркменистана, Верховного Совета и Совета Министров Туркменской ССР

ЎРТА ОСИЁ РЕСПУБЛИКАЛАРИ ВА ҚОЗОҒИСТОН ГАЗЕТАЛАРИНИНГ БУГУНГИ ҚЎШМА СОНИ БЕШ РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ УЛУҒ ЛЕНИН КЎРСАТГАН НУРАФШОН ЙЎЛДАН БОРИБ, КОММУНИСТИК ҚУРИЛИШДА ЭРИШАЁТГАН МУВАФФАҚИЯТЛАРИ, ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ УЛКАН ВАЗИФАЛАРИНИ ҚАНДАЙ АМАЛГА ОШИРАЁТГАНЛИКЛАРИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ ҚИЛАДИ.

РУС ОҒАМИЗГА!

БИЗ ҚУВОНЧЛИ ва серфайз байрам — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ярим асрлик тўйи арафасида турибмиз. Корхоналарнинг цехларида, далалар ва фермаларда, ҳар бир совет оиласида ана шу қутлуғ байрамнинг нафаси сезилиб турибди. Бугунги орзу умидларимиз шу байрам билан йўғрилгандир, биз бугунги меҳнатимизни, бугунги зафарларимизни ана шу улуғ айёмга бахшийда этмоқдамиз.

Ярим аср мобайнида эришган оламшумул ғалабаларимизга яна бир бор назар солар эканмиз, улуғ рус халқи ҳақида, унинг саховати, бағри кенглиги, мадади ва ҳиммати ҳақида ўйлаймиз, катта оғамизга таъзим бажо этамиз. Оға рус! Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари ва элатлари олдидаги хизматинг, ҳимматинг айниқса улуғдир. Миннатдорчилигимизни сенга сўз билан айтиб адо қила олмаймиз.

Ана шу кўҳна заминнинг бугунги кўрки-жамолини, камолотини кўринг: Фарғона ва Красноводск, Қарағанда ва Ўш, Ленинобод ва Руднийда саноат корхоналарининг юраги «гуп-гуп» уриб турибди, Ленин номидаги Қорақум канали ёқаларида ва Мирзачўлда пахта далалари мавж уриб турибди, Целиноград ва Кўкчетов ерларидаги ғаллазорларни кўз илғамайди, бу бизнинг нонунасибамиздир. Колхоз ва совхоз фермаларидан эл-юрт дастурхонига мўл-кўл нозу-неъматлар тортилмоқда. Бу хазинани, бу бойликларни кўриб қувонган, қувнаган халқларимиз: «Раҳмат сенга, рус оғамиз» дейдилар.

Рус халқи инсониятга улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Ленинни берди. Улуғ Ленин ва у тузган Коммунистик партия мамлакатимиз халқлари ўртасида дўстлик ва иноқлик барқарор этмоқ учун кўп куч-ғайрат сарфладилар. Эндиликда партиямиз ленинча миллий сиёсати самараларини яққол кўриб турибмиз. КПСС XXIV съезди минбаридан улуғ давлатимиз ютуқлари ва тараққиётининг уфқлари ҳақида, халқ бахт-саодати ҳақида нутқлар сўзланди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев коммунистлар улуғ анжуманининг минбаридан қуйидаги сўзларни айтди: «Биргаликда меҳнат қилиш жараёнида, социализм учун биргаликда курашда, Ватанимизни баҳамжиҳат ҳимоя қилиш учун бўлган жангларда синфлар ва социал гуруҳлар, миллатлар ва элатлар ўртасида гармоник муносабатлар — дўстлик ва ҳамжиҳатлик муносабатлари таркиб топди. Бизнинг кишиларимиз марксизм-ленинизм идеологияси, коммунистик жамият қурилишидаги улуғ мақсадларнинг муштараклиги билан бирлашгандирлар».

Улуғ Октябрь ғалабаларидан кейингина бизнинг кўҳна заминимизда ҳам озодлик ва бахт машъаласи порлади. В. И. Ленин бу ўлкада халқ хўжалиги ва маданиятнинг тараққиётини синчковлик билан кузатиб борди. Челекен ва Эмбада нефть конларини қайта ишга тушириш ҳақида, Лениногорск конларини янгидан ишга солиш ҳақида ғамхўрлик қилди, Мирзачўлни ўзлаштириш режаларини тузди. Ўлканинг ҳамма ерида янги-янги саноат марказлари вужудга кела бошлади, колхоз ва совхоз далалари гуллаб-яшнади.

Беш йилликлар мобайнида республикаларимизнинг иқтисодий куч-қудрати яна ҳам ошди. Эндиликда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон саноати ялпи ижтимоий маҳсулотнинг 50-60 процентини бермоқда. Пахта ҳосилдорлиги икки баравар ортди, ялпи ҳосил ўн баравар кўпайди.

Янги ҳаёт нури Ўрта Осиё ва Қозоғистон чўлу саҳроларини яшнатиб юборди. Янги мактаблар, университетлар очилди. Театрлар юзага келди. Халқнинг бадиий истеъдоди рўёбга чиқди. Миллий маданиятларнинг шу тариқа юксалишида рус халқи бизга оғалик ёрдамини кўрсатди.

Партиямиз халқни янги зафарларга чорлади. Социалистик қурилиш суръатларини ошириш лозим эди. Лекин совет кишиларининг тинч меҳнатини фашистлар Германиясининг ёвузларча қилган ҳужуми бўлиб қўйди.

Жангу жадал кунларида биз сира-сира бошимизни эгмадик, руҳимиз тушмади. Чунки биз билан ёнма-ён рус оғамиз турар эди. Рус кишиларининг бағри кенглиги ва дили покизалигини биз фронтнинг олдинги линияларида ҳам, фронт орқасида ҳам чуқур ҳис этиб турдик.

Алп баҳодир, улуғ рус халқи! Дўстлигимиз ҳақида кўпдан-кўп далиллар келтиришимиз мумкин. Биз ҳаммамиз Ашхободда, ундан кейин Тошкент, Қирғизистон ва Махачкалада қаттиқ зилзила бўлиб, шаҳар-қишлоқларга катта талафот етказганини биламиз. Ана шу оғир синов кунларида ҳамма қардош республикаларнинг ўғил-қизлари ўз оға-иниларига ёрдамга келиб, офатни енгишда ёрдамлашдилар. Зилзила тўкиб юборган шаҳар ва қишлоқлар қайтадан ўн чандон чиройли ва кўркам қилиб тикланди.

Алп баҳодир, улуғ рус оғамиз!

Москва, Россия, Кремль, Ленин, партия Марказий Комитети... Ҳар бир совет кишиси учун қадрдон бўлиб қолган ана шу сўзларда оламолам маъно бор. Бу сўзлар мағзида улуғворлик ва муҳаббат, куч-қудрат ва иззат-ҳурмат, шодухуррамлик ва буюклик бор. Бу сўзлар оҳанрабо куй бўлиб янграб, ягона социалистик миллатлар оиласи шаънига айтилган қасидадек, улуғ рус халқи оға бўлган оила шаънига айтилган қасидадек янграйди. Биз байрам дастурхони атрофига тўпланганимизда биринчи эҳтиром ва миннатдорчилик сўзимизни сенинг шаънингга айтамиз, оға рус.

Социалистик миллатлар ва элатларнинг ягона қардошлик оиласи Ленин партияси раҳбарлигида КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун курашмоқда. Ана шу ягона, жипслашган оила бир оғиздан, юракдан чиқариб айтади:

— Шон шараф бўлсин сенга, рус оға!

— Шону шарафлар бўлсин сенга, улуғ Ленин!

— Шону шарафлар бўлсин сенга, улуғ партия!

Олтинбек ДАРИБОЕВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Қарағанда металлургия комбинатининг ишчиси.

Кайри МУКАШЕВА,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, «Улахол» совхозининг бош чўпони. Қирғизистон ССР Олий Советининг депутати.

Саттор УСМОНОВ,
Сирдарё областидаги Титов номли совхозининг директори.

Ўрозмамат МАМАДТУВАК ўғли,
Туркманистон ССР Гасан Кўли районидаги «Олий совет» колхози сайнери капитани.

Муҳаммад ОСИМОВ,
Тожикистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

ЎҒЛОНЛАР

Асқад МУХТОР

Бор экану йўқ экан, бир замонда
Тўртта ўғлон ўсибди бир хонадонда.
Ҳаммалари оқил экан, қобил экан,
Бир бири-чун жон бермоққа қодир экан.
Бирга боғлар кўкартириб, экин экиб,
Кулфат келса кулфатларни бирга чекиб.
Чорва боқиб, бир даврада ғазал тўқиб,
Керак бўлса жангга кириб ва қон тўкиб,
Адашмасдан, қўл ушлашиб бўронларда,

Дўстлар топиб инқилобий суронларда,
Йўл босишиб, садоқату машаққатда.
Меҳнатда ва курашларда бўлиб катта,
Ҳур ўғлонлар эр етилган бир кун экан,
Ўғлонларки, бир-биридан дуркун экан.
Тўртови ҳам айни кучга тўлганида,
Йигитаро қирчиллама бўлганида
Шарқ кўкида тўрт юлдуздай яшнабдилар,
Буюк тўйнинг тараддудин бошлабдилар.

Тўёнадир олтин хирмон, боғлар атри.
Маҳтумқули, Навоийнинг гўзал сатри,
Тўёнадир Норак ГЭСнинг нур-шуъласи,
Тўхтағулнинг тоғда кезган ашуласи;
Тўёнадир Сирнинг саркаш тўлқинлари,
Бухоронинг Уралдаги ёлқинлари.
Тўёнадир Ашхободнинг янги кўрки,
Хонатласнинг товланиши тўёнадир.
Тўй олдидан ажиб ҳислар уйғонадир.
Олам кўрар тўрт юлдузнинг порлашини,
Юлдузларнинг байрамига чорлашини.
Қутлуғ бўлсин, дейди олам, тўйларингиз,
Азиз туйғу ва муқаддас ўйларингиз!

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин ўртоқлар Вьетнам Демократик Республикасининг 27 йиллиги муносабати билан Вьетнам Демократик Республикасининг президенти ўртоқ Тон Дик Тхангга, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ле Зуанга, Вьетнам Демократик Республикаси Миллат Мажлиси Доимий Комитетининг раиси ўртоқ Чионг Тинга, Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг бош министри ўртоқ Фам Ван Донгга табрик телеграммаси йўлладилар.

Телеграммада бундай дейилади: Совет халқи вьетнамлик қардошларнинг мардлиги ва матонатига қойил қолмоқда. Улар Вьетнам Меҳнаткашлар партиясининг синалган раҳбарлигида, Хо Ши Мининг ўлмас васиятларига амал қилиб, империалистик агрессияга қарши курашда оммавий қаҳрамонлик кўрсатмоқдалар.

Совет Иттифоқи пролетар интернационализмининг ленинча принципларига амал қилиб, Вьетнам Демократик Республикасига ҳар томонлама ёрдам ва мадад кўрсатиб келди, бундан кейин ҳам кўрсатаверади.

Қардош социалистик мамлакатлар, бутун дунёнинг тараққийпарвар кучлари қўллаб-қувватлаётган Вьетнам халқи, деб таъкидланади телеграммада, ўз мамлакатининг озодлиги, мустақиллиги, бирлиги учун курашда тарихий ғалабага эришади, деб совет кишилари қаттиқ ишонади. (ТАСС).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ НОВОСИБИРСК ВА ОМСКДА БЎЛИШИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Новосибирскдаги Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли В. П. Чкалов номли авиация заводига бориб, корхона раҳбарлари билан суҳбатлашди, ишлаб чиқаришни кўздан кечирди, ишчилар ва хизматчилар билан учрашди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев область партия комитетида область партия комитетининг бюро аъзолари ва бўлим мудирлари билан, меҳнаткашлар депутатлари область совети ижроия комитетининг аъзолари билан суҳбат қилди. Суҳбатда область экономикасини ривожлантириш, Новосибирскни ободонлаштириш, транспорт, алоқа, коммунал хўжалик, меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш масалалари, халқаро сиёсатнинг баъзи масалалари тилга олинди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев 1 сентябрда Новосибирскдан Омскка жўнаб кетди. Аэропортда уни Новосибирск область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ф. С. Горячев, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ А. И. Зверев, область партия комитетининг бюро аъзолари ва область ижроия комитетининг аъзолари, область, шаҳар ва район ташкилотларининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 1 сентябрда Омскка келди.

Аэродромда ўртоқ Л. И. Брежневни КПСС Омск область комитетининг биринчи секретари ўртоқ С. И. Манякин, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ К. Н. Голиков, Сибирь ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони генерал полковник М. Г. Хомуло, область партия комитетининг бюро аъзолари, область ижроия комитетининг аъзолари, область, шаҳар ва район ташкилотларининг масъул ходимлари кутиб олдилар. (ТАСС).

ДЎСТОНА СУҲБАТ

1 сентябрда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Американинг кўзга кўринган жамоат арбоби, АҚШ Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Анжела Дэвисни ва унинг ҳамроҳлари АҚШ Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзолари Кендер ва Франклин Александерни қабул қилди.

Бўлиб ўтган дўстона самимий суҳбат чоғида Ш. Р. Рашидов республикада хўжалик ва маданий қурилиш қандай олиб борилаётганлигини, КПСС XXIV съездининг қарорлари қандай бажарилаётганлигини меҳмонларга гапириб берди, ССР Иттифоқида миллий масала муваффақиятли ҳал этилганлигига муфассал тўхталиб ўтди.

Суҳбатда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Р. Қурбонов, О. У. Салимов, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бўлим мудири Ў. А. Рустамов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

СССРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

ДОҲИЙ ЙЎЛЛАНМАСИ

В. И. Ленин Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг тарихий тақдирига жуда катта эътибор берган.

Ўлкада аҳвол жуда оғирлашиб қолганда, В. И. Ленининг ташаббуси билан ва унинг раҳбарлигида Турккомиссия, кейинчалик РКП(б) Марказий Комитетининг Туркбюроси ва Ўрта Осиё бюроси тузилиб, улар катта ишлар олиб бордилар. Бу ваколатли органларнинг тузилиши ўлкадаги партия ташкилотларини ғоявий-ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш, Совет ҳокимиятини ва социализм ғалабаларини мустаҳкамлаш тўғрисида катта ғамхўрлик бўлди. Ваколатли органлар составига қадрдон Ильич юборган вакиллар—атоқли партия, давлат арбоблари ва ҳарбий арбоблардан В. В. Куйбишев, М. В. Фрунзе, Я. Э. Рудзутак, П. А. Кобозев, В. П. Ногин, С. И. Гусев Ф. И. Голощекин, Ш. З. Элиава, А. А. Иоффе, А. С. Киселев, Г. И. Бокий ва бошқалар киритилди.

Бу ўртоқлар бошлиқ комиссиянинг юборилиши муносабати билан В. И. Ленин «Туркистон коммунистларига хат» билан мурожаат қилиб, унда Туркистон халқлари билан тўғри муносабатлар ўрнатишнинг жуда катта аҳамияти борлигини қайд қилди.

В. И. Лениннинг бу хати зўр қониқиш билан кутиб олинди. Ўлка коммунистлари зиммаларига топширилган вазифаларни шараф билан бажажаклари тўғрисида В. И. Ленинга, партияга қасамёд қилдилар.

Доҳий йўлланмаси билан ўлкага келган вакиллар феодализм, мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш ва Туркистон халқларининг тўла тенгҳуқуқлилигини таъминлашга алоҳида эътибор бердилар. Улар ўз фаолиятларида ўлканинг маҳаллий шароитини эътиборга олдилар.

Турккомиссиянинг кўп қиррали фаолияти ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш борасида яхши самаралар берди. 1920 йилнинг 1 майида Еттисой областидан бир гуруҳ қирғизлар (қозоқлар) В. И. Ленинга хат ёзиб, марказдан Тошкентга Туркистон комиссиясининг келганлиги жуда яхши иш бўлганлигини миннатдорчилик билан изҳор қилдилар.

В. И. Ленин Ўрта Осиё халқларининг талантли вакилларини давлат ҳокимияти ва партиянинг юқори органларида ишлашга дадиллик билан кўтарди. 1922 йил 21 ноябрда РСФСР Халқ Комиссарлари Совети В. И. Ленин раислигида РСФСР Миллатлар халқ комиссарлиги составига А. Раҳимбоев ва К. С. Отабоевни ҳам қўшди. РКП(б)нинг XI съездида В. И. Лениннинг таклифига кўра, А. Раҳимбоев РКП(б) Марказий Комитети аъзолигига кандидат этиб сайланди.

Ильич вакиллари Ўрта Осиёнинг барча сиёсий, иқтисодий ва социал масалаларини Коммунистик партиянинг миллий масала бўйича ленинча таълимотига асосланган ҳолда ҳал қилдилар. Бунда маҳаллий миллатлардан партия, совет, хўжалик ходимларини тарбиялаб етиштиришга алоҳида эътибор бердилар.

В. И. Ленин вакиллари Туркистон фронти қисмлари ва бирлашмаларининг сафларини мустаҳкамлаш, уларнинг жанговар ва сиёсий тайёргарлигини ошириш, босмачиликни тор-мор келтириш юзасидан катта ишлар олиб бордилар.

В. И. Ленин РКП(б) Марказий Комитети, Совет ҳукумати мамлакатимиздаги барча халқлар, жумладан Ўрта Осиё халқларининг сиёсий тенглигини таъминлаш билан бирга, Ўрта Осиёда мустамлакачилик, феодализм қолдиқларини тугатиш ва социалистик қурилиш муваффақиятларини таъминлаш юзасидан ҳам катта ишлар қилдилар. Бу борада В. И. Лениннинг нокапиталистик тараққиёт йўли тўғрисидаги назарияси ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Мазкур машҳур назариянинг амалдаги самараси бугунги кунда ҳаммага аён. Ўрта Осиё халқлари капитализмни четлаб ўтиб, илғор пролетариат ёрдамида социализм қурдилар, эндиликда эса коммунизмнинг нурли чўққилари томон шаҳдам қадам ташлаб бормоқдалар.

Шундай қилиб, В. И. Ленин, Коммунистик партия ва рус ишчилар синфининг раҳбарлиги ва ҳар томонлама ёрдами туфайли Ўрта Осиё ва Қозоғистон ҳар томонлама камол топди.

Ильич юборган вакилларнинг Ўрта Осиё ва Қозоғистонда маданий революцияни амалга ошириш йўлидаги ғайрати айниқса таҳсинга сазовар. Ўша даврда улуғ рус маданиятининг таъсирида, Коммунистик партиямиз раҳбарлигида ўзбеклар, туркманлар, қозоқлар, қирғизлар, тожиклар, қорақалпоқлар ва бошқа халқлар ичидан шоирлар ва ёзувчилар етишиб чиқди. Улар ўз асарларида Улуғ Октябрни, халқлар дўстлигини, ички ва ташқи контрреволюцияга қарши мардонавор курашни куйладилар, В. И. Ленин, Коммунистик партия ҳақида асарлар яратишга киришдилар.

1920 йилнинг 7 сентябрида В. И. Ленин Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон Давлат университетини ташкил этиш тўғрисидаги Декретини имзолади.

Шундай қилиб, Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг социалистик қурилишда эришган барча ажойиб ютуқларига В. И. Ленин, РКП(б) Марказий Комитети ва унинг ваколатли органларининг раҳбарлиги туфайли эришилди. Шу боисдан ҳам Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари В. И. Лениндан, шонли Коммунистик партиямиздан, Ильич юборган вакиллардан абадий миннатдордирлар.

Қ. ҲАСАНОВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

Балхаш кон-металлургия комбинати — Қозоғистон индустриясининг йирик корхоналаридан ҳисобланади. Корхона қуввати йил сайин ортиб бормоқда. Комбинат коллективи СССР ташкил этилганлигининг эллик йиллиги шарафига олган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун ўзаро мусобақани қизитиб юборган.

Б. Тилинкметов фотоси.

ДЎСТЛИК БАЙРОҒИ

С. РАСУЛОВ,
Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг биринчи секретари.

ТОШКЕНТ шаҳри ўртасидан Дўстлик кўчаси ўтади. Шу кўча бўйлаб юрсангиз Чилонзор массивидан чиқасиз. Чилонзор шаҳарнинг кенжатой райони. Аммо у кўркамликда анча-мунча шаҳарлар билан бас бойлашса бойлашгудек. Ранго-ранг жилоланиб турган уй-жойлар, соя-салқин ҳиёбонлар, кенг, тўғри кўчалар эътиборингизни тортади. Агар Тошкентга янги келган одам бўлса, бу ердаги кўпчилик иморатлар бир-биридан кескин фарқ қилиб турганини тез пайқайди. Чилонзорда шундай кварталлар борки, у ерда қад ростлаган уй-жойларнинг қурилиши, бўёғи лойиҳаси тамомила ўзгача.

Бу иморатлар тошкентликларга қардош республикалар қурувчиларидан эсдалик. Улар қайси республика бинокорлари томонидан тикланган бўлса, шу республика номи билан аталган. Украина квартали, Белоруссия квартали, Грузия, Латвия, Қозоғистон, Тожикистон қурувчилари тиклаган уйлар. Шаҳарнинг бошқа томонларида ҳам бундай квартал ва маҳаллалар кўп.

1966 йили тошкентликлар бошига оғир кулфат тушди. Зилзила шаҳарга катта зарар етказди. Шунда мамлакатимиздаги ҳамма қардош республикалар ёрдамга отланди. Иттифоқимиздаги барча меҳнаткашларнинг нигоҳи Тошкентда бўлиб қолди. Қардош республикалар бинокорларининг ёрдами билан қисқа муддатда жуда катта ҳажмдаги қурилиш ишлари бажарилди. Энди бу тикланган уй-жойлар СССР халқларининг бир-бирига бўлган меҳр-муҳаббати, садоқати, дўстлиги рамзи бўлиб турибди.

Мамлакатимиз халқларининг ҳамкор, ҳамфикрлиги, улар ўртасида дўстлик алоқалари ниҳоятда кучайиб бораётганлиги маълум. У доҳиймиз В. И. Лениннинг халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ҳақида бошлаб берган иши шараф билан давом эттирилаётганини кўрсатиб турибди. КПСС Марказий Комитетининг СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига ҳозирлик кўриш тўғрисидаги қарорида кўпмиллатли совет халқи бу юбилейни Коммунистик партия етакчилигида монолит жипслашган, унинг программаси ва КПСС XXIV съезди томонидан белгилаб берилган йўлдан катта ишонч билан дадил бораётган бир вақтда кутиб олаётгани таъкидланади.

Совет халқи кишиларнинг тамомила янгича, интернационал социалистик иттифоқидир. Бу фикрни исботловчи мисоллар мамлакатимиз тарихи, қолаверса республикамиз тарихида жуда кўп. Днепр ГЭСини қуришда 50 дан ортиқ миллат фарзандлари қатнашган экан. Улуғ Ватан уруши йилларида юздан ортиқ миллатлар ва элатларнинг ўғил-қизлари Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлдилар. Ҳозир Тошкент шаҳрида юздан ортиқ миллат вакиллари яшаб турибди.

Тошкент шаҳар партия ташкилотлари КПСС XXIV съезди қарорини амалга ошира бориб меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш борасида катта иш олиб бормоқда. Ана шу жиҳатдан завод ва фабрика, қурилиш ва муассаса бошланғич партия ташкилотларининг тажрибаси диққатга моликдир. Интернационал тарбияни намунали йўлга қўйган ташкилотлар ҳақида гап кетганда энг аввало В. П. Чкалов номли самолётсозлик заводи, В. И. Ленин номли электрон техника заводи, Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги, Октябрь революцияси номли, «Таштекстильмаш», тепловоз депоси, «Строймеханизация» тресги ва бошқа кўплаб корхоналар эсга келади.

Чкалов номли самолётсозлик заводида меҳнат қилаётган кишилар орасида деярли 40 миллат вакиллари бор. Завод партия ташкилоти меҳнаткашларни совет халқининг шонли анъаналари руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор бермоқда. Бу ерда революция, жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати кечалари ўтказиш одат бўлиб қолган. Самолётсозлар «Оталар изидан», «Бўронли йиллар эди», «Бу кунларнинг шон-шуҳрати сўнмас» тематик кечалари, Ўрта Осиё ва Қозоғистон самолётсозлари иштирок этиб турадиган интернационал дўстлик кечаларини жуда севиб қолишган.

Корхонада интернационал тарбиянинг яхши йўлга қўйилганлиги бу ерда қарор топган авлодлар меросхўрлиги анъанасининг давом этишига ёрдам бермоқда. Малакали ишчилар янги ишга келган турли миллат ўғил ва қизларини шогирдликка оладилар, уларга яшашни ва касбни эгаллаш йўлларини ўргатадилар. Заводда барча халқларнинг замонавий маросим ва урф-одатларини қўллаб-қувватлаш билан бирга партия ташкилоти бу ижобий янгиликларни оммалаштиришга ҳаракат қилмоқда. Турли миллат фарзандларининг бир-бири билан турмуш қуришига кенг йўл очиб берилган. Самолётсозлар орасида ана шу интернационал оилалар ҳозир 100 дан ортиқ эканлигини айтиш мумкин. Бу тўйлар келин ва куёв мансуб бўлган миллатларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олиб ўтказилаётир.

Коллективлар ўртасида дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш, республика пойтахтидаги корхоналарнинг бошқа республика ва областлардаги корхоналар билан иқтисодий алоқаларини кенгайтириш бугунги кунимизнинг характерли хусусиятларидан бири бўлиб қолди. Масалан, «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси Иваново шаҳридаги тикувчилик фабрикалари билан яқиндан алоқа боғлаган, Ленин номли электрон техника заводи эса Ленинграддаги «Светлана» заводи билан мусобақалашмоқда.

Бу йил СССРнинг 50 йиллик юбилейи нишонланади. Социалистик республикалар иттифоқи байрами яқинлашаётганлиги ўз-ўзидан жойларда интернационал тарбияни янада кучайтиришни, унинг ранг-баранг формаларидан самарали фойдаланишни кун тартибига қўяётир. Ҳозир ҳамма районларда ва кўпгина корхоналарда СССР юбилейи олдидан лекторийлар ташкил этилган. Ўқиладиган лекциялар тематикаси белгиланганда халқлар дўстлиги, интернационал тарбия масаласига катта ўрин берилмоқда.

Бу ташаббус Чилонзор районидан бошланди. Райондаги 13-квартал Украина бинокорлари томонидан қурилган эди. Бу кварталда яшовчилар Украина ССР куни ўтказишни таклиф этишди. Шу квартал аҳолиси активлик кўрсатган бу кунда клубларга Украина адибларининг асарлари, Украинанинг эътиборга сазовор жойлари тасвирланган фотосуратлар, украин сувенирлари қўйилди. Кечаларда бадиий-ҳаваскорлар украин рақс ва қўшиқларини ижро этдилар.

Тошкент шаҳрининг қардош социалистик мамлакатлар шаҳарлари билан алоқаси ҳам кучайиб бормоқда. Илгари Тошкент Болгария Халқ Республикасидаги Хасково шаҳри билан дўстлик алоқалари боғлаган эди. Энди унга Болгариядаги Димитров, Югославиядаги Скопле шаҳарлари ҳам қўшилди. Тошкентликларнинг вакиллари ҳар йили мана шу шаҳарларда бўладилар ва у шаҳарларнинг делегациялари Тошкентда кутиб олинмоқда.

Улуғ Ватан урушигача Тошкентни нон шаҳри, меҳмондўстлик шаҳри деб аташар эди. Тошкентда зилзила оқибатлари тугатилгандан сўнг, унга «Тошкент халқлар дўстлиги шаҳри», «Тошкент жасорат шаҳри» деган номлар ҳам қўшилди. Сўнгги йилларда эса Ўзбекистон пойтахти жуда кўп йирик халқаро форумлар ўтказиладиган жой бўлиб қолди. Энди уни «Тошкент — тинчлик шаҳри» деб атамоқдалар. Тошкент меҳнаткашлари бундан кейин ҳам интернационализмга содиқ бўлиб халқлар дўстлиги ва қардошлигини мустаҳкамлаш учун курашадилар ва КПСС XXIV съезди қарорини амалга ошириш учун бутун куч ва имкониятларини ишга соладилар.

Али ТЎҚОМБОЕВ,
Қирғизистон халқ шоири.

МОСКВА

[парча]

Пойдеворга биринчи ғиштни
Қўй деб кимга, буюргани шоҳ,
Уддалаган бунчалик ишни —
Сен ким эдинг, эмасман огоҳ,
Кимлигингни билмасам-да гар
Саломимни қабул эт, меъмор!

Ўз номингни қолдирмабсан сен,
Қабринг ҳам йўқ, лекин на чора,
Ёзмасада бирор тарихчи
Номинг ўлмас сатрлараро,
Сенга буюк рус ташаккури,
Сенга қиргиз қалбининг кўри.

Сен қадимий аждодим менинг,
Ҳам оғасан, ҳамда замондош
Ҳаёлингга келдимми сенинг
Пойдеворга қўйганда илк тош.

Оддиймасди сен қўйган тошлар—
Олтин ҳосил берувчи ниҳол,
Бугун унинг меваларига
Ҳайрат билан тикиламиз лол.

Йиллар ўтди йилларни қувиб
Қанча кўз ёшлари саккиз асрда.
Қанча ёғин ва қон дарёси
Оқиб ўтди бу азиз ердан.

Не балолар ёғди бошингга
Барчасига кела олдинг бас.
Жаҳон қойил зўр бардошингга
Азим пойтахт — шаҳру муқаддас.

Сен қалбимиз она — Москва,
Дил чироғи, онгимиздирсан,
Бизлар учун сен мангу офтоб
Истиқболли тонгимиздирсан.

Сен элларнинг фахри-ғурури,
Москвамиз, эй буюк пойтахт,
Озод ва ҳур бошимиз узра
Қуёш бўлиб тарамоқда бахт.

Сени бунёд этган меъморга
Таъзимдаман ҳозир, ҳар қачон
Ва адолат машъалин ёққан
Инсонларга бўлсин шараф-шон.

ПЎЛАТ ИЗЛАР

А. ҚОДИРОВ,
Ўрта Осиё темир йўли бошқармасининг бошлиғи,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Совет ҳокимияти йилларида Ўрта Осиё темир йўлининг узунлиги икки барабардан зиёд ортди. Тожикистон ва Ўзбекистон республикаларида бу ўсиш икки ярим бараварни, Туркманистонда эса 1,5 бараварни ташкил этади.

Улуғ Ватан урушидан кейин халқ хўжалигини тиклаш ва қурилишга катта эътибор берилди. Ўрта Осиёда йирик темир йўл трассаси — Чоржўй — Қўнғирот йўли очилди. Ўзбекистон ва Туркманистон Компартияси Марказий Комитетлари республикалар территориясидаги муҳим саноат ва қишлоқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган шаҳарлар бўйлаб темир йўл изларини ўтказишга катта эътибор билан қарадилар. Биринчи навбатда Тошҳовуз ва Хўжайли орқали ўтадиган Чоржўй — Қўнғирот линиясининг тармоқ йўллари ҳам қуриб, ишга туширилди.

1972 йилнинг охирига келиб, Ўрта Осиё темир йўл излари янада кенг илдиз отади. Мамлакатимиз маркази ва Кавказга олиб борувчи Ўрта Осиёдан бошланиб, Повольжегача етиб борадиган янги темир йўли очилади. Бу темир йўлнинг аҳамияти шундан иборатки, ана шу районларга юк ва пассажирлар ташишда минг километрча йўл қисқаради. Марказий йўлдаги барча станция ва разъездлар марказлаштирилган диспетчерлик ускуналари билан жиҳозланади. Темирйўлчиларнинг хизмат кўрсатиши миқёси янада кенгаяди, уларнинг турмуши ва маданий-маиший шароити анча яхшиланади.

Яқин кунлар ичида Чоржўй — Қўнғирот темир йўлига яна бир янги Тахиатош — Нукус линияси уланади. Тахиатош — Нукус темир йўл линияси Амударё ва Сирдарё дарёлари оралиғидаги йирик темир йўл қурилишларидан биридир. Маълумки, бу дарё оралиқлари ер усти бойликлари билан бир қаторда ер ости хазиналарига — темир, олтингугурт, газ, нефть, олтин ва бошқа қурилиш материалларига бойдир. Бундан ташқари темир йўл излари пахта ва шоличилик маскани бўлган йирик ишлаб чиқариш райони — Жанубий Орол бўйлари томон чўзилади.

Ўрта Осиё темир йўли Совет Иттифоқида биринчи бўлиб ёппасига тепловозлаштирилган таянч бўлиб қолаётир. Ҳозир 99,6 процент юк ташиш ишлари дизель локомотивлари орқали бажарилмоқда. Қудратли тепловозлар билан юк ташиш Ўрта Осиёдаги жами юк ташиш миқдорининг 53 процентини ташкил этяпти.

Ўрта Осиё темир йўлида пассажирлар ташиш ҳам йилдан-йилга такомиллашиб, ўсиб бораётир. Пассажирлар ҳар томонлама қулай ва соз бўлган янги хил вагонларда ташилаётганлиги кўпчиликка манзур бўлмоқда. Вагонлар ҳамиша кондиционер ҳаво билан таъминлаб турилишидан ташқари, улардаги маданий-маиший шароитлар ҳозирги замон талабларига жавоб беряпти. Шу билан бир қаторда вагонларга юк ортиш ва тушириш ишлари ҳам механизациялашиб, юкларни контейнерлар билан ташишга кўчилмоқда.

Кўп миллатли темирйўлчиларимиз коллективи ўтган йилнинг уч квартали мобайнида узлуксиз СССР темир йўл министрлиги ва темир йўл транспорти ишчилари касаба союзи Марказий комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлда сақлаб турдилар. Қўқон депосининг машинисти, КПСС XXIV съезди делегати В. Чиков янги ватанпарварлик ташаббуси билан чиқди. У барча темир йўл машинистларига қарата «Ҳар бир рейс — ёқилғи тежамкорлиги билан ўтсин» деб, мурожаат қилди. В. Чиковнинг ўзи 80 тонна дизель ёқилғиси тежаш мажбуриятини олди. В. Чиков ташаббуси мамлакатимиз темир йўлчилари орасида кенг ёйилди.

Ўрта Осиё темир йўлида кўп миллатли Советлар мамлакатининг муносиб ўғил-қизлари ишлаётганлиги билан фахрланамиз. Бу ерда ўзбек ва рус, тожик ва украин, туркман ва белорус, қозоқ ва грузин, қорақалпоқ ва татар миллатларининг фарзандлари бир оиладек қўлни-қўлга бериб, фидокорона меҳнат қилаётирлар. Ҳа, Ўрта Осиё темир йўли том маъноси билан дўстлик ришталаридир.

ОЛОВ БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

Қарағанда металлургия комбинати Қозоғистон қора металлургиясининг гиганти ҳисобланади. Бу корхона қурилиши урушдан кейинги йилларда бошланган эди. Бутуниттифоқ зарбдор қурилишига мамлакатимизнинг ҳамма жойларидан кўнгиллилар келиб ишлади. Биринчи домнамиз 1960 йили дастлабки чўян берди. Ҳозир комбинатимизда 3 та паҳлавон домна печлари ишлаб турибди. Кейинги ўн йил мобайнида олтита кокс батареяси, «1700» прокат стани, мартен печлари ва бошқа объектлар ишга туширилди. Комбинатимиз Қозоғистон «магниткаси» деб ном олгани бежиз эмас.

1970 йилнинг 18 апрели сира ёдимдан кўтарилмайди. Ўша куни мамлакатимизда энг қудратли 250 тонна ҳажмдаги кислород конвертори ишга туширилган эди. Мен биринчи марта пўлат қуйишда қатнашиш бахтига муяссар бўлдим.

Коллективимиз ёш жиҳатидан кенжа бўлса ҳам, унинг меҳнат анъаналари бутун мамлакатга машҳур. Партия XXIV съезди кунларида съезд делегати — Серго Оржоникидзе номли Запорожец металлургия заводининг ишчиси Егор Павлович Проскуриннинг нутқини такрор-такрор ўқидим. Украин пўлат қуювчисининг мазмундор нутқи бизни янги зафарларга чорлади. Бригадамиз коллективи Е. Проскурин бригадасини социалистик мусобақага чақирди. Биз хат билан мунтазам алоқа қилиб турибмиз. Яқинда эса мусобақадошимнинг ҳузурига бориб, у ерда социалистик мусобақа шартномасига имзо чекдик. Шундан сўнг Проскурин билан бирга заводнинг печларидан бирида СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган «Дўстлик пўлати»ни қуйдик. Биргаликда Бутуниттифоқ рекордлари ўрнатдик.

Социалистик Ватаннинг етакчи синфи бўлган ишчилар синфининг энг яхши революцион ва меҳнат анъаналари руҳида тарбияланган совет ишчисига мақтанчоқлик, якка-ягона рекорд билан чекланиб қолиш ярашмайди. Ҳамиша ижодий изланиш, Ватан бахт-саодати йўлида фидокорона меҳнат қилиш шарафли бурчимиздир. Бригадамиз аъзолари «Социалистик Казақстан» газетаси орқали Қозоғистон саноатининг барча ходимларига мактуб билан мурожаат қилди. Бу мактубда биз ҳар бир агрегатдан юксак унум билан фойдаланиш учун умумхалқ мусобақаси бошлашни таклиф этдик. Ташаббусимизни Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллади.

Бригадамиз ўз мажбуриятини муваффақиятли бажармоқда. Беш йиллик бошланганидан бери пландан ташқари 30 минг тонна пўлат етказиб бердик. СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллик тўйини меҳнатда янги зафарлар билан нишонлашга астойдил аҳд қилганмиз.

А. ДАРИБОЕВ,
Қарағанда металлургия комбинатининг ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ДИРЕКТИВА ОБЪЕКТЛАРИ ЙЎҚЛАМАСИ

КПСС XXIV съездининг СССР Халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик план Директиваларида Нурек ГЭСининг дастлабки агрегатларини ишга тушириш, алюмин заводи ва электрохимия комбинати қувватларини ошириш, Термиз — Қўрғонтепа — Ёвон темир йўлини қуриш белгиланган эди. Ҳозир мана шу зарбдор объектларда иш жадал бормоқда.

Ўрта Осиёдаги улкан нурхонада дастлабки икки агрегатни монтаж қилиш ишлари олиб борилмоқда. Станция биноси битай деб қолди. 1 сентябрь куни Нурек денгизига сув қуйилди. Монтажчилар 7 ноябргача биринчи агрегатни, Энергетиклар кунигача эса иккинчисини ишга туширишмоқчи.

Вахш водийсида темир йўл қурилиши жадал бормоқда. Ёвон электрохимия комбинатини 1974 йилда ишга тушириш учун барча тадбирлар кўрилмоқда.

МОСКВА—ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИ

Шерали Ҳамроқулов — Бекобод металлургия заводининг зарбдор ишчиларидан. У смена топшириқларини муттасил ортиғи билан бажариб келмоқда.

А. Тўраев фотоси.

СССРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

БУЮК ҒАМХЎРЛИК

Совет халқи СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллигини нишонлашга зўр иштиёқ билан ҳозирлик кўраётган шу кунларда босиб ўтилган тарихий ва шонли йўлларга яна бир бор назар ташлаш ўринлидир. Халқларимизнинг қардошларча иттифоқига Совет ҳокимиятининг илк тонгида, гражданлар урушининг оловли йилларида асос солинди. Ўша унутилмас кунларда қардош халқларимиз ўз озодлиги, мустақиллиги ва социалистик давлатнинг бирлигини кўкрак билан ҳимоя қилдилар. Ўша йиллардаги тарихий воқеалар шундан далолат берадики, кишилик тарихида биринчи ишчи ва деҳқонлар давлати улуғ доҳий В. И. Лениннинг халқлар биродарлиги ва бошқа мамлакатлар халқлари билан муносабатларининг интернационал характерда бўлиши тўғрисидаги орзуси рўёбга чиқди.

1919 йилнинг ноябрида Москвада Шарқ халқлари коммунистик ташкилотларининг II Бутунроссия съезди бўлиб, унда В. И. Ленин доклад қилди. Миллий республикалар коммунистларининг кечиктириб бўлмас вазифалари ҳақида гапириб, Ильич уларнинг хорижий мамлакатлар меҳнаткашларини сиёсий-оммавий тарбиялашдаги авангардлик ролини алоҳида таъкидлаган эди. Улуғ доҳийнинг нутқидан илҳомланган делегатлар социалистик турмуш тўғрисидаги Ленин кўрсатмаларини амалга ошириш учун жой-жойларига йўл олишди. Масалан, 1919 йилнинг ноябри охирида 1-Закаспий (Туркманистон) область коммунистлари конференциясининг делегатлари В. И. Ленинга телеграмма юбордилар. Унда қуйидаги сатрлар бор: **«Закаспий пролетариати пролетариат диктатурасини сўнгги томчи қони қолгунга қадар ҳимоя қилишга ваъда беради ва қасамёд қилади. Яшасин Совет ҳокимияти!».** Бундай телеграммаларни Ўрта Осиёдаги бошқа меҳнаткаш халқлар ҳам юборишган.

1920 йилнинг июлида эса Коммунистик Интернационалнинг II Конгрессида В. И. Ленин халқаро аҳвол ва Коммунистик Интернационалнинг янги вазифалари тўғрисидаги нутқида бундай деган эди.

«Советларнинг ролини ва аҳамиятини тушуниш эндиликда Шарқ мамлакатларига ҳам ёйилиб кетди. Бутун Шарқда, Осиёнинг бутунисида, мустамлака халқларнинг ҳаммаси орасида Совет ҳаракатига асос қурилди».

Бу билан В. И. Ленин Совет мамлакатида социализм қурилишининг интернационал аҳамиятини таъкидлаб ўтди.

Совет Иттифоқи ва хорижий Шарқ меҳнаткашлари оммасининг интернационал жипслашуви ва дўстлик иплари билан боғланишида III Интернационал Ижроия Комитетининг қарорига биноан 1920 йил 1—7 сентябрда Бокуда бўлиб ўтган Шарқ халқларининг I съездига 1891 делегат сайланди. Улар рус, арман, грузин, озарбайжон, туркман, ўзбек, тожик, қирғиз, қозоқ, татар, бошқирд ва мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг вакиллари эдилар. Улар билан бир қаторда Корея, Эрон, Туркия, Хитой ва бошқа хорижий халқлари ҳам съезд ишида қатнашдилар.

Съезд хорижий Шарқ мазлум халқларининг совет шарқи ва бутун Совет мамлакатининг озодликка эришган халқлари билан бирдамлиги ўсиб бораётганлигини намойиш қилди.

1920 йилнинг 13 октябрида Москвада РКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюросининг Шарқ халқлари I съездининг иш якунлари тўғрисидаги кенгаши бўлиб ўтди. Унда мазкур съезднинг 27 делегати қатнашди ва уларнинг ахборотлари тингланди. Шу ахборотлар асосида В. И. Ленин кейинчалик «РКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюросининг РКП(б)нинг Шарқ халқлари яшайдиган жойлардаги вазифалари тўғрисидаги масала бўйича қарор лойиҳаси»ни имзолади.

Ўша йилнинг 15 октябрида Москва губернияси ижроия комитетлари раислари кенгашида В. И. Ленин нутқ сўзлади. Ильич бу нутқида Москвада ва Бокуда бўлиб ўтган съездлар анча катта ғалаба бўлиб, бу ғалаба большевиклар тажрибаси, уларнинг фаолияти, программаси, уларнинг капиталистлар ва империалистларга қарши революцион курашга даъвати бутун жаҳон афкор оммасига манзур бўлганлигини алоҳида таъкидлади.

В. И. Ленин бу воқеаларнинг аҳамиятини тавсифлаб бундай деди:

«...Бу халқаро съездлар коммунистларни бириктирди ва барча цивилизацияли мамлакатларда ва барча қолоқ Шарқ мамлакатларида большевизм байроғи, большевизм программаси, большевикларнинг ҳаракат усули барча цивилизацияли мамлакатларнинг ишчилари учун, барча қолоқ мустамлака мамлакатларининг деҳқонлари учун қутулиш байроғи, кураш байроғидир!..».

Совет давлатининг энг асоси — В. И. Лениннинг бу башорати бизнинг кунларда тўла тасдиқланди. Буюк иттифоқимизнинг ярим асрлик юбилейини бизлар билан бирга Улуғ Октябрнинг ҳаётбахш таъсирида вужудга келган ўнлаб янги социалистик давлатлар халқлари ҳам муносиб нишонлашга зўр ҳозирлик кўришмоқда.

Яқин келажакда жаҳон миқёсида кишилик жамияти қуриш тўғрисидаги масалалар муваффақиятли ҳал қилинмоқда. Бу жамият байроғига «Тинчлик, Озодлик, Меҳнат, Қардошлик, Бахт-саодат» деган сўзлар ёзилади.

Маягўзал ЯЗИКОВА,
Тарих фанлари кандидати, ТССР Фанлар академиясининг Ш. Ботиров номидаги тарих институти сектор мудири.

ШАҲДАМ ОДИМЛАР

А. КУЛЕБОЕВ,
Қозоғистон КП Марказий Комитетининг секретари

Революциядан олдинги Қозоғистон қолоқ аграр район эди. Қозоғистон саноатининг маҳсулоти салмоғи Россия саноат маҳсулотининг ярим процентини ҳам ташкил этмасди.

Табиийки, бу ерда саноат ишчилари ҳам йўқ эди. Масалан, 1910 йилда ҳар бир корхонага ўртача 4 ишчи тўғри келарди. Кичик ярим кустар корхоналар кўчманчи хўжалик эҳтиёжларини қондирар,маҳсулотни дастлабки қайта ишлаш билан шуғулланарди.

Туб аҳолининг асосий машғулоти чорвачилик бўлсада, энг яхши ерлар ва молларнинг асосий кўпчилиги бойларники эди. Аҳолининг 98 проценти саводсиз эди.

Улуғ Октябрь социалистик Революцияси қозоқ халқининг ҳаётини тубдан ўзгартириб, меҳнаткашларга кенг имкониятлар очиб берди. Совет ҳокимияти йилларида Қозоғистон Коммунистик партия раҳбарлигида, рус халқининг ва СССРдаги бошқа халқларнинг беғараз ёрдами туфайли капиталистик босқични четлаб ўтиб, социализмга кирди ва индустрлашган, совхоз-колхоз республикасига айланди.

Халқимиз 1920 йил 26 августни тарихий сана сифатида ҳеч қачон унутмайди. Шу куни РСФСР составида Қозоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси ташкил этиш ҳақида Декрет қабул қилинди. Кўп асрлик тарихи давомида қозоқ халқи биринчи марта ўз давлатини тузди.

1936 йилда СССРнинг янги Конституциясига мувофиқ Қозоғистон иттифоқдош республикага айлантирилди.

Республикамиз икки қитъа — Европа ва Осиёда — Волга бўйларидан Олтой тоғ тизмаларигача, Ғарбий Сибирь ўрмонларидан Тянь-Шань тоғларигача ястаниб ётибди. Территория жиҳатидан у Совет Иттифоқида иккинчи ўринда туради. Майдони 2 миллион 756 минг квадрат километрни ташкил этади.

Ҳозирги Қозоғистон мамлакатимизнинг энг йирик иқтисодий районларидан бирига айланди. Саноат маҳсулоти ҳажми жиҳатидан республикамиз РСФСР ва Украинадан сўнг учинчи ўринни эгаллаб турибди. Республика саноат потенциали 1913 йилдагига нисбатан 158 баравар кўпайди.

Улуғ Октябрь Социалистик Революциясигача қадар ҳатто михни ҳам марказдан ташиб келтирган республика ҳозир 1913 йилда бутун Россияда қазиб олинганидан бир ярим баравар кўпроқ маъдан ва кўмир қазиб чиқармоқда. Қора металлургия ва химия саноати, машинасозлик ва нефтни қайта ишлаш, шунингдек, саноатнинг бошқа кўпгина тармоқлари бутунлай янгидан барпо этилди. Эндиликда Қозоғистоннинг 17 областидан ҳар бирида саноат ривожланган бўлиб, маълум тармоқ бўйича ихтисослаштирилган. Кичик мақолада ҳар бир областни тўла характерлаб бўлмайди. Шунинг учун фақат баъзиларигагина тўхталиб ўтамиз.

Марказий Қозоғистон индустриал хазинага айланди. Биринчи беш йилликдаёқ бу ерда мамлакатнинг янги кўмир ҳавзаси барпо этилди. Ҳозир Қарағанда шахталари юксак даражада механизациялаштирилган, шахтерларимиз кўмир қазиб чиқаришда кўплаб рекорд ўрнатдилар. Қарағанда аҳоли сони жиҳатидан республикадаги иккинчи шаҳарга, Қарағанда кўмир ҳавзаси эса мамлакатимизнинг учинчи кўмир базасига айланди.

Марказий Қозоғистонда Қарағанда кўмир ҳавзаси ва қора ва рангли металл конларидан ташқари қора ва рангли металлургия ривожланди. Балхаш, Жезқазған, Темиртов каби катта саноат шаҳарлари вужудга келди.

Шарқий Қозоғистон ҳам бойликларини халққа тортиқ этмоқда. Бу районнинг асосий тармоғи рангли металлургиядир. Конлар, бойитиш фабрикалари ва қўрғошин, рух, мис ва бошқа металлар эритиш заводлари ишлаб турибди.

Жанубий Қозоғистон ҳам катта химия, рангли металлургия, енгил ва озиқ-овқат саноати районига айланди.

Республика қишлоқ хўжалигида ҳам жуда катта ўзгаришлар юз берди. Қозоғистоннинг колхоз ва совхозларида миллионлаб қўй-қўзилар боқилмоқда. 25 миллион гектар қўриқ ва бўз ернинг ўзлаштирилиши экономикани ривожлантиришда жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Бундай катта майдондаги ерларни СССРдаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами туфайлигина ўзлаштириш мумкин бўлди. Саккизинчи беш йилликнинг ўзидагина ана шу ерлардан 103 миллион тонна дон ўриб-йиғиб олинди.

Қозоғистон меҳнаткашлари маданият, фан, маориф, соғлиқни сақлаш соҳасидаги ютуқлар билан ҳақли равишда фахрланадилар. Ҳозирги вақтда республикада 10 мингдан ортиқ мактаб бўлиб, уларда 3 миллиондан зиёд болалар ўқимоқда. 45 та олий ўқув юрти ва 198 махсус ўрта ўқув юртларида 415 мингдан зиёд йигит ва қиз таълим олмоқда. Республикадаги 200 илмий муассасада 28 минг илмий ходим ишлаётир. Улуғ Октябрь социалистик революциясидан олдинги статистика маълумотларига кўра, олий маълумотли фақат 22 қозоқ бўлган республикада ҳозир Фанлар Академияси мавжуддир. Республикамиздаги аҳоли орасида қозоқлардан 140 мингдан зиёдроғи олий ва махсус ўрта маълумотга эгадир.

Қозоғистон меҳнаткашлари партия ва ҳукумат ғамхўрлигига жавобан Ватанимиз бахт-саодати йўлида ўз куч-ғайратларини аямай меҳнат қилмоқдалар ва ажойиб натижаларга эришмоқдалар. Ўтган беш йилликда халқ хўжалигига 23,8 миллиард сўм сарфланди, 457 йирик корхона ва цех ишга туширилди. Шу вақт давомида саноатда меҳнат унумдорлиги 26 процент ошди. Тўққизинчи беш йилликда Қозоғистонда саноат ишлаб чиқариш ҳажми 59 процент кўпайтирилади. Шунингдек, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши янада интенсивлаштирилади. Республикада дон етиштириш йилига ўртача 24 миллион тоннага етказилади.

Эндиликда Қозоғистон замонавий саноати, юксак даражада ривожланган қишлоқ хўжалиги, илғор фан ва маданиятга эга бўлган гуллаб-яшнаётган социалистик республикадир.

Қозоғистон Совет Социалистик республикаси байроғида Ленин ордени ва Октябрь революцияси ордени порлаб турибди. Бу мукофотлар хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришилган улкан ютуқлар учун берилган. Улар қаҳрамон ишчилар синфи, шонли деҳқонларимиз, ажойиб зиёлиларимиз — Совет Қозоғистонининг барча меҳнаткашлари меҳнатига берилган юксак баҳодир. «Қушнинг кучи қанотида, одамнинг кучи дўстликда» дейилади қозоқ мақолида. Ҳаётимизнинг ҳар бир куни ана шу мақолнинг тўғрилигини исботлаб турибди. Қозоқ халқи, Қозоғистоннинг барча меҳнаткашлари совет халқлари аҳил оиласининг, аввало улуғ рус халқининг жуда катта ёрдамини кун сайин сезиб турибдилар.

Совет Қозоғистони ленинча миллий сиёсат фарзандидир, СССР халқлари дўстлиги, биродарлиги ва ўзаро ёрдами тантанасининг тимсолидир. Совет Қозоғистони қардош республикаларнинг ягона сафида шаҳдам одимлар билан коммунизм томон олға бормоқда.

ТАҚДИР ТАБАССУМИ

Сира ёдимдан чиқмайди. 1921 йили ўзбек, туркман, қирғиз, тожик аёллари — Туркистон вакиллари Москвага экскурсияга борган эдик. Ўшанда хотин-қизларнинг II халқаро конференцияси бўлаётган экан. Клара Цеткин раҳбарлигида ўтаётган бу анжуманга бизларни ҳам таклиф этишди.

Ёшлик ғайрати жўш уриб турган Александра Михайловна Коллантай бизга мурожаат қилиб, фахр билан бундай деган эди: «Эндиликда Шарқ хотин-қизлари тўрт девор орасида ўтирадиган аёллар эмас. Улар революцион ҳаракатда фаол қатнашмоқдалар». Ҳақиқатан ҳам биз Ленин туфайли. Коммунистик партия туфайли озодликка чиқдик. Бу оламшумул-тарихий воқеа эди. Агар ислом дини бизни таҳқирлаб келган бўлса, Совет ҳокимияти бошимизда қуёш бўлиб порлади. Шу туфайли оддий туркман аёли Омондурсун Чил қизи Советларнинг Бутуниттифоқ I съезди ишида қатнашиб, улуғ Лениннинг сўзларини эшитишга муваффақ бўлди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки кунларидан бошлабоқ хотин-қизларни асоратдан қутқариш тадбирлари кўрилди. Туркистон республикасининг 1921 йил 14 июлдаги декрети билан қалин олиш, кўпхотинлилик, балоғатга етмаган қизларни турмушга чиқариш ман қилинди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон хотин-қизлари янги ҳаётни зўр қувонч билан қарши олиб, социализм қурилиши учун курашда эркаклар билан бир сафда туриб меҳнат қилдилар.

Лекин янгилик душманлари озмунча қаршилик кўрсатишмади. Шунга қарамай, хотин-қиз активистларнинг сафи ўсгандан ўса борди. Ҳамюртларим Эна Қулиева, Шосултон Қоражаева, Оқсултон Хидироваларнинг номлари Туркманистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун кураш тарихига олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйилди.

Революцияга қадар туркман аёллари орасида хат-саводи чиққанлар деярли йўқ эди. Совет ҳокимияти даврида эса менга, оддий туркман аёлига Москва олий ўқув юртида таҳсил олишни таклиф этишди. У ерда менинг қозоқ, тожик, ўзбек, қирғиз дугоналарим ҳам рус, украин, грузин, белорус тенгқурларимиз билан бир партада ўтириб илм олдик. Улуғ рус тилини ўргандик, ижтимоий ҳаётда ўз ўрнимизни топдик, мутахассислигимиз бўйича билимдон бўлдик.

Кейинчалик Ашхобод тўқимачилик фабрикасида директор бўлиб ишлаган йилларимда халқлар дўстлигининг қудратли кучига яна бир бор тан бердим. Рус, украин, арман, озарбайжон, аёллари маҳаллий миллат ёшларидан мутахассислар тайёрлашда жонбозлик кўрсатдилар. Менинг кўз ўнгимда одамлар ўсди, камол топди, улар билан бирга саноатимизнинг тўқимачилик, машинасозлик, озиқ-овқат сингари янги-янги тармоқлари туғилди. Республикамизнинг кўп миллатли ишчилар синфи, техника зиёлилари вужудга келди, Ўроқ ва Болға Иттифоқи мустаҳкамланди.

Малакали ишчилар ва ишлаб чиқариш командирлари орасида хотин-қизларнинг ҳам муносиб ўрни бор. Ҳа, Совет шарқининг хотин-қизлари коммунизмнинг актив қурувчилари сифатида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Бизнинг хотин-қизларимиз ўз тақдирларининг, бахтиёр ҳаётларининг эгаларидирлар. Тақдир табассуми деб шуни айтадилар-да.

Жемине ПАЛТАЕВА,
1921 йилдан бери КПСС аъзоси, шахсий пенсионер.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. Д. ЮДОВга «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН РАЦИОНАЛИЗАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Фойдали қазилмалар чиқадиган жойларни қидириб топишда кончилик ишларини ривожлантиришдаги катта хизматлари, конларни қазишнинг янги усулларини ишлаб чиққанлиги ва ишлаб чиқаришга жорий қилганлиги учун Ўзбекистон ССР Геология министрлиги Қизилқум геология-разведка экспедициясининг катта механиги Василий Дмитриевич **Юдовга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил, 31 август.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. П. ЕГОРОВга «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН НЕФТЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Узоқ йил самарали ишлаганлиги, фойдали қазилмалар чиқадиган жойларни қидириб топишда ва республиканинг минерал хом ашё базасини ривожлантиришда актив қатнашганлиги учун Ўзбекистон ССР Геология министрлигининг бўлим бошлиғи Алексей Петрович **Егоровга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган нефтчи» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил, 31 август.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Н. И. ПИСАЧЕНКОга «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САВДО ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Узоқ йиллар нуқсонсиз ишлаганлиги, республика геология-разведка ишларидаги меҳнатчиларни озиқ-овқат ва саноат моллари билан таъминлашни яхшилашга катта ҳисса қўшганлиги учун Ўзбекистон ССР Геология министрлиги Самарқанд ишчилар таъминоти бўлимининг бошлиғи Иван Иванович **Писаченкога** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил, 31 август.
Тошкент шаҳри.

АВЛОДЛАР ЖАСОРАТИ

ИЛЬИЧ НОМИ БИЛАН

Совет ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ Владимир Ильич Лениннинг номи ва иши қозоқ овулларига ҳам етиб борган эди. Доҳийни эъзозлаб «Ленин — улкан одам» — дер эдик. Бу табиий эди. Чунки, Совет ҳокимияти нималар берган бўлса, ҳаммаси Ильич номи билан боғлиқ эди.

Мен Советларнинг VII Бутунроссия съездида қатнашиш шарафига муяссар бўлганман. Съезддан кейин Кремлда доҳий ҳузурида миллий масала юзасидан кенгаш чақирилиб, унга мени ҳам таклиф этишди. Ўшанда Ильич бизга мурожаат қилиб, «Қозоғистон — бой диёр, имкониятлари катта. Шунга яраша бу имкониятларни ишга солиш керак. Халқнинг битмас-туганмас куч-ғайратини қўзғатишимиз лозим» деб айтди.

Ильичнинг барча васиятлари каби бу йўл-йўриқлари ҳам бекаму-кўст амалга ошди. Улуғ рус халқининг, мамлакатимиздаги барча халқларнинг ёрдами туфайли қисқа вақт ичида республикамиз экономикаси ва маданияти ғоят юксалди. Халқ иродаси, партия раҳнамолиги билан республикамиз қудратли индустрияга, йирик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига эга бўлди.

Ҳамид ЧУРИН,
1919 йилдан бери КПСС аъзоси.

БЕШ ЙИЛЛИКЛАР САДОСИ

Тожикистон саноатининг тўнғич корхоналаридан бири менинг кўз ўнгимда туғилди. Чунки ипак комбинатига пойдевор қўйганлар билан бир сафда туриб ишлаганман. Корхонанинг дастлабки фабрикаси бундан қирқ йил муқаддам ишга туширилган эди. Дарвоқе, ўшанда бу корхона республикамиздаги биринчи фабрика эди.

Ўтган йиллар мобайнида корхонамиз қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Дастлабки йиллари 20 тоннага етар-етмас ипак маҳсулоти ишлаб чиқарган бўлсак, 1975 йилга бориб бу рақам салкам ўн беш баравар ортади! Агар 1934 йили аранг 19 минг метрдан сал кўпроқ шойи ишлаб чиқарган бўлсак, беш йилликнинг охирига бориб, 45 миллион метр шойи етказиб берамиз!

Комбинатимизда мамлакатимизнинг турли миллат кишилари қўлни-қўлга бериб, бир оила фарзандларидек аҳил ва иноқ бўлиб меҳнат қилишяпти. Зотан, дўстлик — енгилмас кучимиз, энг ишончли қуролимиздир. Дўстлигимиз мавжуд экан, бизга ҳамиша зафар ёр бўлаверади.

Аҳмад РАҲМАТОВ,
Ленинобод ипак комбинатининг бригада бошлиғи.

УСТОЗЛАР ИЗИДАН

Заводимиз подборщик пресслари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган Иттифоқдаги ягона корхонадир. Шу билан бирга қишлоқ хўжалик машиналарига хилма-хил эхтиёт қисмлари ҳам ишлаб чиқарамиз. Яқин вақт ичида беш минг хил маҳсулот ишлаб чиқарадиган технология ускуналари ўрнатишни мўлжаллаб турибмиз.

Ишлаб чиқариш илғорлари барчага намуна бўлмоқда. Заводимизда В. Слусаревни ҳамма ҳурмат билан тилга олади. Унинг ўттиз йиллик фидокорона меҳнати Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони билан тақдирланди. Корхонамизда П. Шаменко, Н. Лагода, П. Горбатенко сингари кекса авлод вакиллари ёшларни ҳам худди ўзларидек қилиб тарбияламоқдалар. Шулардан бири М. Мусабековдир. Яқингинада оддий ишчи эди. Устозларининг ёрдами билан малакасини оширди. Коллектив, эл-юрт оғзига тушди. Меҳнаткашлар юксак ишонч билдириб, уни республика Олий Советининг депутатлигига сайладилар.

У. МАКИШЕВ,
электр пайвандчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

СЎНГГИ ПОЧТА

ОЛИМПИЯ ЎЙИНЛАРИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА ЎЗБЕКИСТОН САЛОМИ

«Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана», «Ўзбекистон физкультурачиси» газеталарининг махсус қўшма сони Мюнхендаги Олимпия қишлоғида Ўзбекистон ССР куни ўтказилиши муносабати билан чиқарилди. Махсус сон Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғофуржоновнинг «Совет Ўзбекистонининг спорт соҳасидаги марралари» сарлавҳали мақоласи билан очилади.

Газетадаги кўпгина материаллар спорт билан дўстлашган ёшларнинг меҳнатдаги муваффақиятлари ҳақида ҳикоя қилади. Республикамизнинг комсомол зарбдор қурилишларида йигит-қизлар фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Газетхонлар янги Бутуниттифоқ физкультура комплекси — «СССРда меҳнатга ва мамлакат мудофаасига тайёр бўл» шиори остидаги комплекснинг бориши ҳақидаги материалларни қизиқиш билан ўқийдилар. Махсус сонда эълон қилинган лавҳалар, корреспонденцияларда Ўзбекистонимизнинг машҳур спортчиларидан волейбол бўйича жаҳон ва олимпия ўйинлари чемпиони Вера Дуюнова, спорт гимнастикаси бўйича мамлакат чемпиони Эльвира Саади, чавандозлик бўйича Бутуниттифоқ мусобақаларининг бир неча бор ғолиби М. Исмоилов ва бошқалар ҳақида ҳикоя қилинади. Ўзбекистон физкультурачилари совет спортининг шарафи учун қандай курашаётганликлари ҳақидаги материаллар ҳам ўқувчининг эътиборини ўзига тортади.

Махсус сон дид билан безатилган. Уч редакция журналистлари, рассомлари, босмахона ходимлари ихлос ва меҳр билан меҳнат қилганликлари билиниб турибди.

БЕШ ЙИЛЛИК ГВАРДИЯСИ ЮРИШДА

Ўзбекистон рационализаторларининг беш йиллик фондига қўшган ҳиссаси юз миллион сўмга етди, республика ишчилари, инженерлари ва олимларининг техника янгиликлари ва такомиллаштиришларини жорий этишдан олинган жами иқтисодий самара шунча пул бўлди. Беш йиллик бошланганидан бери 60 мингта рационализаторлик таклифи ва ихтиролари амалга оширилди.

31 август куни Тошкентда бўлиб ўтган илмий-техника конференцияси КПСС XXIV съездининг қарорлари асосида Ўзбекистон ихтирочилари ва рационализаторлари жамияти 93 минг кишилик аъзоларининг янги марраларига бағишланган эди. Конференцияда жамият аъзоларидан ташқари, партия, касаба союз ходимлари, олимлар, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, Москва ва мамлакатнинг бошқа бир қанча шаҳарларидан келган меҳмонлар қатнашди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин кириш нутқи сўзлаб конференцияни очди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги илмий-техника тараққиётига ёрдам бериш республика кенгаши раисининг биринчи ўринбосари, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. Р. Хўжаев доклад қилди.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги ихтиро ва кашфиёт ишлари комитети раисининг ўринбосари М. П. Кузьмин «СССРда ихтирочилик ва техника тараққиёти» мавзуида доклад қилди. Ўзбекистон касаба союзлари республика советининг раиси М. А. Зоидов илмий-техника тараққиётини жадаллаштиришда жамоат-ижодий ташкилотларининг роли тўғрисида гапириб берди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов қилган доклад республика илмий муассасаларидаги ихтирочилик ва патентлицензия ишининг аҳволига бағишланди. Ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамияти марказий кенгашининг секретари В. И. Божинский меҳнаткашлар техника ижодиётини ривожлантиришда шу жамият ташкилотларининг роли тўғрисида гапирди.

Конференция қатнашчилари республикада ихтирочилик ва рационализаторлик ишларининг якунларини чиқардилар. уни яхшилаш йўлларини белгилаб бердилар. Ўзбекистон халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида техника ижодиётини янада ривожлантиришга қаратилган тавсиялар ишлаб чиқилди.

(ЎзТАГ).

КОЛХОЗ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон республика колхозлар кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда колхоз ишлаб чиқаришини ривожлантириш билан боғланган бир қанча масалалар муҳокама қилинди.

Кенгаш аъзолари республика колхозларининг 1971 йилги молиявий хўжалик фаолияти якунлари ҳамда 1972 йилги планларни муваффақиятли бажариш вазифалари тўғрисида қилинган докладларни тингладилар. Контроль ревизия ишининг аҳволи. нормативлар ҳамда хўжаликлар хусусий оборот маблағларини ҳосил қилиш тартиби тўғрисида қилинган докладлар ҳам муҳокамадан ўтказилди.

Кенгаш тингланган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди. (ЎзТАГ).

Совет Ўрта Осиёси осмонўпар тоғларга сероб. Жаҳон томи — Помир ҳам шу ерда жойлашган. Суратда: Олой тоғининг «Коммунизм» чўққисини забт этиш пайти.

А. Ковалёв фотоси.

ЯГОНА ОИЛАДА

Ахматбек СУЮНБОЕВ,
Қирғизистон ССР
Министрлар Советининг
Раиси

Ҳур республикалар бузилмас Иттифоқи. Давр синовидан ўтган Иттифоқ. Тарихда биринчи марта халқлар ва элатлар чинакам бахт-саодатга эришган Иттифоқ.

1922 йилда ташкил этилган Совет Социалистик республикалар Иттифоқи худди ана шундай иттифоқ бўлди. У турли миллатдаги ўн миллионлаб кишиларни биргаликда янги ҳаёт қуриш учун, Октябрь революцияси ғалабаларини мустаҳкамлаш ва кўпайтириш учун бирлаштирди.

Бузилмас дўстлик рамзи бўлган 15 байроқ орасида Қирғизистон Совет Социалистик Республикасининг Давлат байроғи ҳам ҳилпираб турибди.

Қирғиз халқи совет халқларининг қардошлик оиласида, биз ҳурмат билан ленинчи партия деб атайдиган Коммунистик партиямизнинг миллий сиёсати туфайли революциядан олдин фақат орзу қилиб келган нарсаларининг ҳаммасига эришди: ўз давлатига эга бўлди, экономикасини юксалтирди, маданияти гуллаб-яшнади, тинчлик ва ҳавфсизлиги таъминланди. Буларнинг ҳаммасига биз меҳнаткашларнинг улуғ давлати туфайли эришдик.

Эски Қирғизистон... Юз йил аввал унинг территориясида феодал-уруғчилик муносабатлари, шафқатсиз эксплуатация, ўрта аср қолоқлиги ҳукмрон эди. Темир йўли, саноати, уюшган ишчилар синфи бўлмаган Қирғизистон ташқи дунёдан ажралиб қолган, аслида ўрта аср тараққиёти даражасида эди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Қирғизистон иттифоқдош республикалар орасида энг кам ривожланган ўлкалардан бири эканлиги ажабланарли эмасди. У ҳақиқий ёрдамга муҳтож эди. Бундай ёрдам ҳар томондан келабошлади, айниқса қардош рус халқининг ёрдами улкан бўлди.

Мана, деярли қирқ йил аввалги, 1932 йил 17 ноябрь кунидаги ҳужжат: «...иккинчи беш йилликда Қирғизистон Автоном ССРнинг хўжалик, маданий тараққиётига ёрдамлашиш мақсадида Ленинград Совети Президиуми қарор қилади: Қирғизистон АССР сиёсий, хўжалик ва маданий оталиққа олинсин». СССР Фанлар академияси (ўша вақтда Ленинград шаҳрида жойлашган эди) ва илмий тадқиқот институтлари Қирғизистоннинг ишлаб чиқарувчи кучларини ўрганиш юзасидан ишларни авж олдириб юбордилар. Ленинград республикамизга инженер-техник кадрлар, мактаблар ва олий ўқув юртларининг ўқитувчиларини юборди. Ленинград корхоналари қирғиз корхоналарининг, колхоз ва совхозларининг техника ускуналарига буюртмасини жуда қисқа муддатда бажаришга ҳаракат қилди.

Москва ва Саратовдан, Қозон ва Киевдан, Свердловскдан ёрдам келиб турди. Миллий кадрлар тайёрлашда, Қирғизистоннинг ер ости бойликларини тадқиқ этишда, унинг ишлаб чиқарувчи кучларини юксалтиришда бутун мамлакат қатнашди.

Қирғиз халқининг қўшни Ўзбекистон билан алоқалари айниқса қувончлидир.

Октябрь революциясидан сўнг қирғиз ва ўзбек халқлари дўстлиги сифат жиҳатидан ўзгарди, социалистик мазмун касб этди ҳамда чинакам биродарликка айланди. Бу дўстлик Ўрта Осиёда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун курашда, тинч ижодий меҳнат йилларида ўсди ва мустаҳкамланди ҳамда ажойиб самаралар берди.

Қирғизистонда кўмир ва рангли металлургия саноатининг ривожланиши Ўзбекистон саноати ва транспорти учун катта аҳамиятга эга бўлди. Шу билан бирга республикамизни индустрлаштиришда Ўзбекистон бизга машина-ускуналар юбориб катта ёрдам берди. Бундай машина ва ускуналар Ўзбекистон заводларидан ҳозир ҳам келиб турибди.

Ўзбек деҳқонлари пахта етиштиришда бизга жуда катта ёрдам бериб келдилар ва ёрдам бермоқдалар. Қирғиз деҳқонлари эса дарё сувларининг йўлини катта очиб, қўшни халқ далаларидаги экинларни ташналикдан кўп марта қутқариб қолганлар. Ўнлаб каналлар, жумладан Катта Фарғона канали икки халқнинг биргаликдаги куч-ғайрати туфайли бунёд этилган.

Бошқа қўшниларимиз — қозоқлар ва тожиклар билан ҳам ана шундай ўзаро муносабатларимиз таркиб топган.

Қардош қозоқ халқи Балхаш яқинидаги жуда катта қишки яйловни қирғиз чорвадорларига инъом этди. Ҳозир у ерда 500-600 минг майин жунли қўй боқилмоқда. Ўз навбатида қирғизлар Сусамир водийсидаги ёзги яйловни қозоқ колхоз ва совхозлари ихтиёрига топширдилар.

Революцияга қадар қирғизларнинг ўз ёзуви бўлмаганлигига, қирғиз халқининг кўп асрлик тарихи чавандозларнинг оти туёғи билан чанг йўлга ёзилганлиги ва оқинлар ёрдамида оғиздан-оғизга ўтиб келганлигига ҳозир ишониш қийин. Ҳозирги Қирғизистон умумий мажбурий ўрта таълим амалга оширилаётган ёппасига саводхон ўлкадир. Унинг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида 150 дан зиёд касб бўйича мутахассислар тайёрланмоқда.

Республикада олтмишдан ортиқ илмий тадқиқот муассасалари ва институтлар, фанлар академияси мавжуддир. Қирғиз адабиёти ва санъати ҳам камол топди.

Совет Қирғизистонининг Коммунистик қурилишдаги муваффақиятлари икки марта Ленин ордени билан тақдирланди. Биз бу шарафга бутун кўп миллатли оиламиз муяссар бўлди деб айта оламиз.

1971 йил баҳорида КПСС XXIV съезди республика экономикаси ва маданиятини янада ривожлантиришнинг улуғвор истиқболларини белгилаб берди. Ушбу беш йилликда саноат ишлаб чиқариши ҳажми деярли бир ярим баравар кўпаяди. Капитал қурилиш ҳажми бир ярим баравар ортади.

Коммунизм қуриш йўлидаги меҳнат турли миллат кишиларини бирлаштирмоқда. Қирғизистон территориясида 80 дан ортиқ миллат вакиллари яшамоқдалар. Бу совет халқи деб аталган ягона улуғвор халқнинг бир қисмидир.

ССРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

БИЗ — ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАРМИЗ

Фермамизда турли миллат кишилари ишлайди. Дугоналаримдан Елена Кисленко — украин, Лена Астинова — рус, Вера Вайзер — немис, Жиргал Сулаймонова ва мен — қирғизмиз. Ҳаммамиз бир оила фарзандларидек яшаб, бир-биримизнинг қувончимизни баҳам кўрамиз, ташвишимизга шерик бўламиз. Заводимиз бултур ҳар бир сигирдан 4220 килограммдан, Елена Кисленко эса 6 минг килограммдан сут соғиб олди.

Елена ютуқларининг сирини дугоналарига эринмай ўргатади, дугоналари ҳам шундай юксак кўрсаткичга эришиш учун ҳаракат қилади. Бу йил ҳар биримиз 5 минг килограммдан сут соғиб олишга аҳд қилганмиз.

Жиргал МУНДУЗБОЕВА,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Қирғизистондаги Стрельников номли наслчилик заводининг сут соғувчиси.

* * *

Ишчи оиласида туғилиб, вояга етганман. Заводга ишга келганимда ҳеч қанақа касбим йўқ эди. Лекин тажрибали ишчилар мени ўз оталикларига олиб, касб ўргатишди. Тез орада пўлат қуйишни билиб олдим. Сўнгра бригадирликка кўтаришди. Чорак аср мобайнида ветеран ишчилардан бири бўлиб қолдим.

Энди ўзим ёш ишчиларга касб ўргатмоқдаман. Бултурнинг ўзида ўнта шогирд тайёрладим. Ҳозир 1973 йил август ойи ҳисобига ишлаётирман.

В. СНЯВСКИЙ,
Олмаота оғир машинасозлик заводининг пўлат қуйиш цехи мастери.

* * *

Кўп миллатли аҳил коллективда ишлаётганимдан бахтиёрман. Бундай коллектив билан ҳар қандай қийинчиликларни ҳам енгиш мумкин. Биз Борса-келмас қумликларини, сувсиз саҳроларни босиб ўтдик. Табиат ўжарлигига қарамай, ерни ковлаб, «қора олтин» манбаларини топдик.

Нефть ва газ қазиб олишда Туркманистон мамлакатда етакчи ўринни эгаллаб турибди.

Хидир БОЙЖОНОВ,
«Туркменнефть» бирлашмаси пармалаш ишлари бошқармасининг мастери, республикада хизмат кўрсатган нефтчи.

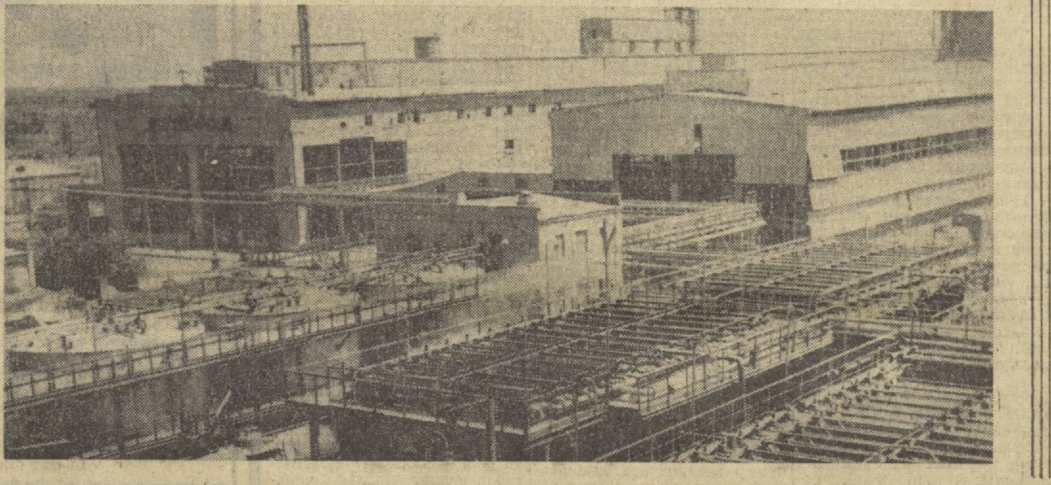

В. И. Ленин номли Чоржўй суперфосфат заводи — Туркманистон химиясининг тўнғич корхонаси. Бу ерда йил сайин янги-янги объектлар қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда. Яқинда аммонийлаштирилган суперфосфат цехи ишга туширилди.

В. Меренков фотоси. (ТАСС).

Пахта илми

КПСС XXIV съездида республикамиз қишлоқ хўжалиги олдига ҳам катта ва масъулиятли вазифалар қўйилди. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида Тожикистоннинг асосий бойлиги — пахта тайёрлашни 760 минг тоннага етказиш керак.

Бу вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши меҳнат унумдорлигини оширишни, барча қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш тармоқларини интенсивлашни, илмий-техника тараққиётини ривожлантиришни, деҳқончилик маданиятини тубдан яхшилашни тақозо этади. Шундай қилиб, илмий-тадқиқотлар самарадорлигини оширишга, ўзининг куч ва эътиборини илмий-техника тараққиётининг энг муҳим проблемаларига қаратишга, кам меҳнат ва воситалар сарфлаб, маҳсулот ишлаб чиқаришда катта роль ўйновчи, шунингдек, республикамиз колхоз ва совхозларининг экономикасини кўтаришга даъват этилган қишлоқ хўжалиги фанининг роли янада ортади.

Инқилобга қадар Ўрта Осиё ва Закавказьеда кам ҳосилли жайдари ғўзалар экилларди. Яхши сифатли газламалар, мустаҳкам иплар, техника буюмлари ишлаб чиқариш учун узун толали пахта талаб этиларди. Ўрта Осиё ва Закавказьеда чет эл селекциясида яратилган юқори сифатли ғўза нави экиб кўрилди. Лекин у маҳаллий шароитга мослашолмади.

Колхоз ва совхозлар экиш учун энг яхши навлар ажратиб олмаса, пахтадан сифатли ва юқори ҳосил етиштиролмайди. Шу мақсадда 1930—1972 йилларда ингичка толали пахта нави яратиш устида селекция ишлари олиб борилди.

1936 йилдаёқ олим селекционерларимиз томонидан 23, 35-2.2 ва 3 каби пахта навлари яратилди. Бу навлар ўша пайтда Тожикистоннинг Жанубий районларида ва Ўзбекистонда экилиб келинган Пимой ва Маарад сингари чет эл навларидан бирмунча устун турарди. Юқори ҳосилли ва тезпишар, сифатли толага эга бўлган 23-нав кенг жорий этила бошланди. Бу нав академик В. П. Красичков томонидан яратилган эди. Натижада 1939 йилда бу нав Вахш водийсида экилиб келинган чет эл сортларини бир чеккага суриб қўйди.

Қирқинчи йилларнинг бошида Ўрта Осиёда ингичка толали пахтанинг ривожланиши учун жиддий хавф туғилди. Фузариоз вилти касаллиги кенг тарқалди. Касаллик ҳосилдорликни 30 ва ундан ҳам кўп процентга тушириб юборди, толанинг сифатига ҳам қисман зарар етди. Барча саноат сортлари бу касалликка қарши курашда чидамсиз бўлиб чиқди. Шунинг учун ҳам тезпишар, серҳосил, фузариоз вилтига ва бошқа касалликларга ниҳоятда чидамли, кўсаги йирик ва толаси яхши навлар яратиш бўйича селекция ишлари кенг қулоч отди. 406-В, 424-В, 504-В, 2365-В, 5010-В каби фузариоз касаллигига чидамли, бирмунча тезпишар, кўсаги йирик, серҳосил, толаси сифатли навлар яратилди.

23,2 ва 3-сортлар ўрнига В. П. Красичков томонидан яратилган 504-В, 2365-В навлари районлаштирилди. 504-В сорти касалликка чидамли, айниқса, фузариоз вилтига ва қора илдиз чиришига бардошли. Бу нав колхоз ва совхозлар, шунингдек саноатчиларга жуда манзур тушди. Бу нав қарийб йигирма йил Вахш водийсида экилиб келинди.

Ҳозир тажриба станциясида 7072-В, 7318-В каби толаси биринчи турга кирувчи янги навлар тажрибадан ўтказиляпти ва кўпайтириляпти. Бу навлар тезпишар, кўсаги йирик, машина теримибоп хусусиятларига эга. Ҳадемай, бу навлар Тожикистон колхоз ва совхозлари далалари томон йўл олади.

Олимларимиз томонидан ингичка толали турли совет навларининг ҳосилини йиғиб олиш технологияси яратилди, ғўза агротехникаси ишлаб чиқилди, минерал ўғитлар солиш нормалари ва муддатлари, районлаштирилган ва истиқболли ғўза навлари режимлари белгиланди ва шу каби амалий аҳамиятга эга бўлган бошқа муҳим ишлар бажарилди.

Олимларимиз олдида кўплаб проблемаларни муваффақиятли ҳал этиш вазифаси турибди. Тажриба станцияси олимлари ҳам республика қишлоқ хўжалигига доир бўлган актуал масалалар устида самарали иш олиб бораётирлар.

Б. САНГИНОВ,
Вахш зонал тажриба станцияси (ЗОС) директори.

Мирзо ТУРСУНЗОДА

БИРОДАРЛИК ҚОНУНИ

Рус Шарқий Бухорога
шунқордай келган чоғи,
Узилганда бу мулкдан,
амирларнинг оёғи,
Бўлган эди элимиз,
рус тилининг мафтуни,
Чунки ундан уқганди
«эрк» ва «нон»нинг
мазмунин.

Отам, онамнинг кўзи
гўё нурга тўлганди,
Тоғ бағри, осмон, замин,
уларга кенг бўлганди.
Тоза ҳаво силарди
одамларнинг юзини,
Тушундилар Горькийнинг
«Инсон» деган сўзини.

Фрунзе йўллаганди
доҳий Ленинга мактуб:
«Бухоро бўлди озод,
биз ғолиб, душман—
мағлуб!»
Бахтимизнинг тонгидан
у хат дарак берганди,
У тонг Рус тили билан,
тарих тилга кирганди.

Шу улуғ тил билан биз
ўтдик тарих зинасин,
Шу улуғ тил билан биз
очдик фан хазинасин,
Маркс — Ленин ижоди
ёритди йўлимизни,
Баланд қилди курашда
ҳамиша қўлимизни.

Иншо бўлган шу тилда
Пушкиннинг муддаоси,
Қанотида мавжланар
Чайковский навоси.
Бизга шу тил келтирди
«Аврора»нинг садосин.
Йўқ эрур жаҳонимнинг
жаҳон ичра баҳоси!

Оламга машҳур бўлса
Тожикистоннинг номи,
Оқинларнинг оқини —
Жамбул Жабай каломи,
Ўзбекистон ерининг
беқиёс саховати,
Буларнинг ҳаммасидир
Рус тилин шарофати.

Бу тилда азиз сўзлар —
«сулҳ», «тинчлик»ни
дерлар «мир»,
Инсоният орзуси
унда этилган таъбир.
Ҳинду, ҳабаш, француз...
қалблари шу бир сўз-ла,
Бир-бирига туташган,
худди узилмас занжир.

Сулҳнинг улкан пойтахти —
севимли Москвадан,
Минбарлардан — Берлиндан,
Париждан, Варшавадан.
Тинчликнинг қўшиғидай
жаранглайди Рус тили,
Хушхабарларга тўлар
курашчанлар манзили.

Шу тил билан айтилур
дилимизнинг фармони,
Шу тил билан айтилур
ғалабамиз баёни,
Шу тил билан ўргандик
Қардошлик қонунларин,
Рус бўлди барча халқнинг
ғамхўру меҳрибони.

Сени, эй Рус оғамиз,
Тожикистон мадҳ этар,
Кўкни ўпган тоғлару
боғу бўстон мадҳ этар.
Ғалабалар сари биз
қўл ушлашиб борамиз,
Фақат тилимиз эмас,
виждону жон мадҳ этар.

Тожикчадан ЖОНИБЕК
таржимаси.

ТОШКЕНТ МЕТРОСИ

Метросозлар ўтган йилнинг баҳорида ишга тушишди. Ўрта Осиёда тўнғич метрони қуришга мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларидан кўнгиллилар кела бошлади. Тунов куни кадрлар бўлимига кириб, бизда ишлаш истагини билдириб ёзиб юборилган хатларни кўздан кечирдим. Украина ва Қозоғистондан, Узоқ Шарқ ва Қирғизистондан, Сибирь ва Туркманистондан, Белоруссия ва Тожикистондан юборилган хатларни ўқиб тўлқинланиб кетдим.

Бизда ишлаш истагини билдирганлар кўп эди. «Оқ олтин» диёри пойтахтида метро қуришга хоҳиш билдирган кишилар ўртасида ўзига хос конкурс ўтказишга тўғри келди.

Шаҳарликларнинг метро қурилишини нақадар орзиқиб кутишаётганини билсангиз эди. Чилонзорлик бир танишим сира ҳоли-жонимга қўймайди. Қачон қуриб битказасизлар, деб сўрагани-сўраган. Унинг энтикканича ҳам бор. У яшаб турган жойдан — «Дўстлик» станциясидан шаҳар марказигача бўлган масофа 12 километрдан иборат бўлиб, метрода 10 минут вақтни олади.

Беш республика газетхонларини коллективимиз таржимаи ҳоли билан таништирмоқчиман. Отрядимиз иш бошлаганига ўн йил бўляпти. Шу давр мобайнида Совет Иттифоқининг кўп жойларида ишлашга тўғри келди. Қадамба-қадам, метрма-метр юриб, тоннеллар қазидик. Абакан— Тайшет темир йўл магистралини қурдик. Кавказ тоғларида харсангларни қўпориб, йўл очдик. Тошкент областида 3,5 минг метр масофада ер остидан йўл очиб, Ангрен дарёсини янги ўзанга бурдик. Бу қурилиш Тошкент метроси олдидан бамисоли репетициядек бўлди. Мана энди Совет Ўзбекистони пойтахтида улкан қурилиш симфонияси бошланди. Қурилишимизда бош маркшейдор С. Колесников, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган бинокорлар И. Марунин, Л. Усачев, Н. Мартинов, кран машинисти Эш Шишкин, ишчи Кабалина ва бошқалар барчага ибрат бўлишмоқда.

Тошкент метроси менинг ҳаётимда иккинчи улкан қурилиш бўлади. Ўттизинчи йилларда Москва метросининг «Сокольники»— Горький номли парк участкасида ишлаган эдим. Ўшанда 12 километрли трассада 70 мингга яқин киши ишлаган эди. Негаки, у пайтларда асосий куч — инсон билаги бўлиб ҳисобланарди. Ҳозир худди шунча масофадаги ишни 3 минг киши бажармоқда. Ер ости ишларида қўл меҳнати мутлақо ишлатилмайди.

Павел КАНИШЧЕВ,
«Главтоннельметрострой»нинг 2-тоннель отряди бошлиғи.

✦ ✦

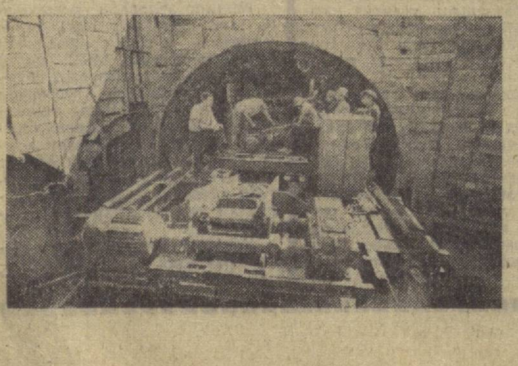

Тошкент метросининг биринчи навбат қурилиши бошлаб юборилди. Суратда: тоннель кавлаш ускунасини кўриб турибсиз.

И. Глауберзон фотоси.

ҚУДРАТЛИ КУЧ

О. ОРАЗМУҲАМЕДОВ,
Туркманистон ССР
Министрлар Советининг Раиси

Қардош халқларимизнинг улуғ оиласи шонли юбилей — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги сари бормоқда. Барча совет кишилари қатори Туркманистон ССР меҳнаткашлари ҳам бу санани катта, умумхалқ байрами сифатида кутиб олмоқдалар.

Совет республикаларининг аҳил оиласида мамлакатимиздаги барча халқларнинг қудратли, баҳодирона кучи юзага чиқди. Туркманистон ССР тарихи бунга ёрқин далилдир. Улуғ Октябрь туфайли ўлкамизда озодлик ва бахт-саодат тонги отди. Революцияга қадар чор Россиясининг энг қолоқ қисми бўлган Туркманистон рус халқининг ва СССРдаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли ҳар томонлама ривожланган социалистик республикага айланди.

Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатни амалга ошира бориб, Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ мамлакатимиздаги барча халқлар қатори Ўрта Осиё халқларини ҳам социализм қурилишига жалб этишнинг илмий жиҳатдан асосланган программасини ишлаб чиқди. Худди шу туфайли туркман халқи тарихан қисқа давр ичида асрий қолоқликка барҳам берди.

Халқлар дўстлиги қудратини биз туркманлар ҳаммадан ҳам кўра чуқуррок ҳис этамиз. Бу дўстлик Туркманистонни социалистик ўзгартиришда жуда катта роль ўйнади, қардош республикаларнинг мадади ва ёрдами туфайли бизда индустриянинг машинасозлик, химия, нефть қазиб чиқариш, нефтни қайта ишлаш тармоқлари барпо этилди, электростанцияларнинг кенг тармоғи қурилди. Ҳозирги Туркманистоннинг имкониятларидан янги тармоқ — газ қазиб чиқариш саноати муваффақиятлари далолат бериб турибди. Туркман конларидан Ўрта Осиё — Марказ магистрал газопроводига ҳар кеча-кундузда деярли 50 миллион куб метр газ оқизилмоқда.

Иттифоқдош республикалар қишлоқ хўжалигимизни ривожлантиришга ҳам катта ҳисса қўшдилар. Мамлакатимизнинг ҳамма томонларидан биз тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, минерал ўғитлар олиб турибмиз. Ўзбекистон, Тожикистон, Озарбайжон деҳқонлари пахта етиштиришдаги тажрибаларини ўртоқлашмоқдалар. Бу қардошларча ўзаро ёрдам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, жумладан пахта етиштиришни йилдан-йилга кўпайтириш имконини бермоқда. Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида республика пахтакорлари давлатга 920 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» сотдилар. Республикада ҳеч қачон бу қадар кўп пахта етиштирилмаган эди.

Туркманистондаги бепоён саҳрога В. И. Ленин номидаги Қорақум канали ҳаёт бахш этди. Бу канал мамлакатимиздаги барча халқлар меҳнати билан қурилган. 860 километр узунликдаги бу улуғвор иншоотни қуришда 36 миллат вакиллари иштирок этди ва иштирок этмоқда. Юзлаб заводлар канал қурилиши буюртмаларини бажаряпти. Бу канал ҳозирнинг ўзидаёқ Мари области ва Кўпетдоғ яқинидаги районларда жуда катта массивларни ўзлаштириш ва гуллаган воҳага айлантириш. суғориладиган ерларни кенгайтириш имконини берди. Каналнинг икки четида чиройли совхоз посёлкалари қад кўтарди, пахта далалари, боғлар ва токзорлар барпо этилди.

Халқлар дўстлигининг қудратли кучи туркман халқининг маданияти ва фанини ривожлантиришда ҳам намоён бўлди. Республикада Фанлар академияси ташкил этилган. 58 илмий-текшириш муассасасида 3.5 минг илмий ходим ишламоқда, улар орасида 59 фан доктори ва 1097 фан кандидати бор. Республика олимлари Туркманистон халқ хўжалигини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Халқ маорифи соҳасидаги ютуқлар айниқса салмоқлидир. Революцияга қадар ҳозирги Туркманистон территориясида атиги 4 та мактаб бўлиб, уларда маҳаллий бойлар ва домла-имомларнинг 150 фарзанди ўқирди. Ҳозир республикада 1648 мактаб бор. 580 минг ўғил ва қиз таълим олмоқда. Илгари бирорта ҳам олий ўқув юрти бўлмаган Туркманистонда ҳозир 34 та олий ва ўрта махсус ўқув юртлари мавжуддир. Уларда 59 минг киши билим чўққиларини эгалламоқда.

Бизнинг яна бир катта муваффақиятимиз шундаки, Совет ҳокимияти йилларида миллий ишчилар синфи, илғор колхозчи деҳқонлар ва миллий зиёлилар вужудга келди. Шуни айтиш кифояки, ҳозир Туркманистон ССР халқ хўжалигида олий ва ўрта махсус маълумотли 90 мингдан зиёд мутахассис ишламоқда.

КПСС XXIV съезди Директиваларида коммунистик партиямиз ва Совет ҳукуматининг республикамиз экономикаси ва маданиятини янада ривожлантириш ҳақидаги ғамхўрлиги ўз ифодасини топган. Тўққизинчи беш йилликда Туркманистонда саноат ишлаб чиқариш ҳажмини 64 процент кўпайтириш кўзда тутилган. Бу қардош республикалар орасида энг юқори кўрсаткичдир. Беш йил давомида газ чиқариш 4,3-4,7 баравар, нефть қазиб чиқариш 1,5 баравар, электр энергия ҳосил қилиш 1,9 баравар кўпаяди. 1975 йилга бориб республикада 22 миллион тонна нефть, 65 миллиард куб метр газ қазиб олинади. Республика мамлакатимиз газ қазиб чиқариш саноатининг асосий базаларидан бирига айланади.

Туркманистонда янги йирик корхоналар, жумладан Чоржўй нефтни қайта ишлаш заводи ва Мари ГРЭСининг биринчи агрегатлари ишга тушади. Химия саноати корхоналарини реконструкция қилиш юзасидан катта ишлар амалга оширилади.

Қорақум канали тўртинчи навбатининг қурилиши Туркманистон ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантиришга хизмат қилади. Амударё суви республиканинг асосий нефть-газли районларига етиб боради, Маъшад — Мессариан массивларида ингичка толали пахта етиштиришни ривожлантириш имконияти вужудга келади. Беш йилликнинг охирига бориб, яна 105 минг гектар суғориладиган ерни ўзлаштириш, 3,9 миллион гектар яйловга сув чиқариш белгилаб қўйилган.

Барча совет кишилари қатори Туркманистон меҳнаткашлари ҳам эртанги кунга ишонч билан қарамоқдалар. Улар қўлга киритган ютуқларнинг ҳаммаси Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида эришилган. КПСС-нинг халқ бахт-саодати тўғрисида, унинг келажаги ҳақида ғамхўрлиги XXIV съезд томонидан олға сурилган тинчлик программасини амалга ошириш юзасидан партиямиз кўраётган амалий чораларда ўз ифодасини топмоқда.

Туркманистон меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага қўшилиб, беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муваффақиятли уддаламоқдалар. Саноат ходимлари биринчи ярим йил планини муддатидан илгари бажариб, 20 миллион сўмликдан зиёд қўшимча маҳсулот ишлаб чиқардилар. Колхоз ва совхоз меҳнатчилари қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг асосий турларини тайёрлаш ярим йиллик топшириқларини бажардилар.

Шубҳа йўқки, республикамиз меҳнаткашлари Ватанимизнинг қардошлик оиласида СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб оладилар ва бу билан КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш ишига ўз улушларини қўшадилар.

СССРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

АТОМ ИНСОН ХИЗМАТИДА

СССРнинг ярим асрлик юбилейи — барча республика, барча миллат ва халқларнинг улуғ байрами тобора яқинлашмоқда. Шу байрам арафасида мамлакатимиз халқлари Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети раҳбарлиги остида КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш йўлида ҳар қачонгидан ҳам фидокорлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Бу фидойилик ишчилар, колхозчи-деҳқонлар ва зиёлиларнинг тўққизинчи беш йиллик план-топшириқларини бажариш учун курашида ўз ифодасини топмоқда.

Ленин партияси ўзи баён этган миллий муносабатларнинг ривожланиш программасини шараф билан бажариб келаётир. Бунинг натижаси сифатида меҳнаткашлар хоҳишига кўра тузилган совет республикаларининг қардошлик иттифоқи мустаҳкамланиб ва ривожланиб бормоқда. Социалистик экономика, маданият ва фаннинг гуллаб яшнаши учун барча шароитлар яратилди.

Партия ва ҳукуматимизнинг барча иттифоқдош республикаларда, ҳусусан, Ўзбекистонда ҳам фаннинг ривожланиши учун кўрсатаётган ғамхўрлигига мисол қилиб, Ядро физикаси институтининг барпо этилганлигини айтиб ўтиш керак. Институт 1956 йилда тузилди. Уни ташкил этишда буюк совет физиги, мамлакатимизда атом фани ва техникасининг ташкилотчиси ва раҳбари академик И. В. Курчатовнинг ҳиссаси катта бўлди.

Институтнинг асосий вазифаси атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масалаларини ўрганиш билан боғлиқ бўлган тадқиқот ишларини ҳар томонлама ривожлантиришдан иборат. Бу вазифаларни бажариш учун замонавий техника базаси — ядро реактори, циклотрон, активлиги 10 минглаб грамм — эквивалент радийга тенг бўлган гамма-қурилма, тезлатувчи нейтрон трубкалари, шунингдек, замонавий физик асбоблар билан таъминланган лабораториялар барпо этилди.

Ҳозир Ядро физикаси институтида активацион анализ ва радиохимия, қаттиқ жисмлардаги радиацион самаралар, паст ва ўрта энергияли ядро физикаси, юқори энергияли ядро физикаси, химик дозиметрия каби йўналишлар ишлаб чиқилди.

Юқори энергияли ядро физикаси соҳасидаги фундаментал тадқиқот ишларини ривожлантиришда институт катта муваффақиятларни қўлга киритди. 7,5, 17 ва 45 гев энергияли пи-минус-мезонлар ва 21 гевлик протонлар томонидан ядро эмульсиясида вужудга келтириладиган ноэластик дифракцион жараёнлар батафсил ўрганилди.

Уйғотилган ядро ҳолатларининг яшаш вақтларини ўлчаш методикаси ва кам нуклонли системалардаги ядро реакциялари текшириб чиқилди ва муҳим натижалар олинди. Енгил ядроларнинг спектрометрик хусусиятлари ва тузилиши ҳам аниқланди.

Эриши қийин бўлган қотишмалар ва ярим ўтказгич материалларнинг кристалл панжаралари динамикасини ва қаттиқ диэлектрик материалларнинг физик хоссаларига ядро нурланишининг таъсирини ўрганиш соҳасида ҳам муҳим тадқиқотлар ўтказилмоқда.

1960 йилдан бошлаб институтимизда активацион анализ бўйича ишларнинг кенг программасини амалга оширишга киришилди ва активацион анализ бўлими очилди.

Замонавий техника билан жиҳозланган мазкур бўлим қисқа вақт ичида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга киришди. 1962 йилда текшириш реакторларидаги ишлар бўйича чақирилган III Бутуниттифоқ кенгашида ана шу бўлим иши маъқулланди ва институтга реактордаги активацион анализ бўйича асосий вазифа топширилди. Кейинчалик Тошкентда ана шу масалага бағишланган I, II ва III Бутуниттифоқ марказлашган кенгашлари бўлиб ўтди. Ҳозирги вақтда активацион анализ бўлимида 5 та лаборатория бўлиб, унда юздан ортиқ ходим ишламоқда.

Ядро физикаси институтида ишлаб чиқилган усуллар ёрдамида даврий системанинг барча элементларини текшириш мумкин. Тоғ жинслари, руда ва минералларни анализ қилишнинг қатор методикалари яратилди. Ҳозир улар республика геология муассасаларида кенг қўлланилмоқда.

Активацион анализни биологик объектларда қўлланиш соҳасида ҳам катта ишлар олиб бориляпти. Бунда 35 та элементни топишнинг 80 дан ортиқ методикаси ишлаб чиқилди.

Институтда активацион анализнинг саноатда татбиқ этилишига катта аҳамият берилмоқда: руда концентратларида флюоритни аниқловчи қурилмалар, қурилиш материаллари саноатида ишлатиладиган асбоблар яратилди. Шунингдек, олтин ишлаб чиқарувчи саноат эҳтиёжини қондиришга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Олтинли руда конларидаги биохимик қидирув ишларида 18000 дан ортиқ анализ ўтказилди. Бу текширувлар натижасида иккита аномалия эълон қилинди. Олтин рудаларини анализ қилувчи ярим автоматик қурилма яратилди. Унинг ёрдамида йилига 100.000 дан ортиқ анализ ўтказиш мумкин.

Химик элементларнинг тарқалиши ва мавжудлик формаларини текширишга ҳам катта эътибор бермоқдамиз. Шу мақсадда авторадиография ва диэлектриклардаги изларни ўрганиш усуллари қўлланилмоқда.

Юқорида баён этилган масалалар активацион анализ бўлими ходимлари шуғулланаётган ишларнинг асосийларидир. Бўлимнинг қўлга киритган натижалари хўжалик-келишув ишлари билан боғланган бўлиб, институтимиз Тошкент ва Совет Иттифоқининг бошқа шаҳарларидаги 40 дан ортиқ муассасалар билан алоқа ўрнатган.

Институтимизда илмий-тадқиқотларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш муваффақиятли олиб бориляпти. Халқ хўжалигига 20 дан зиёд иш тадбиқ этилди. Фақат 1971 йилнинг ўзида институтимиз миллион сўмга яқин хўжалик-келишув ишларини бажарди.

Институтимиз 1964 йилдан буён Тошкент каноп фабрикаси билан илмий-техникавий алоқа олиб боради. Шу вақт ичида каноп ленталар оғирлигини ўлчовчи радиоизотоп асбоблар ишлаб чиқилди ва фабрикада қўлланилди. Бу асбоб 7 та машинада ишлатилди ва натижада йиллик иқтисодий самара 240 минг сўмни ташкил этди. Ҳозирги вақтда янада катта иқтисодий самара берувчи системаларни яратиш устида иш олиб борилмоқда. «Стромпроект» институти билан ҳам алоқамиз яхши. Бу институт билан биргаликда республика қурилиш материаллари саноати учун қатор радиоизотоп қурилмалар яратилди. Радиоизотоп техниканинг қурилиш материаллари саноатида қўлланишидан 800 минг сўмга яқин йиллик иқтисод олиниши мўлжалланяпти.

Институтимиз ходимларининг катта меҳнати натижасида радиоизотоп асбоблар Запорожье шаҳридаги электрметаллургия заводида ва СССР Рангли металлургия министрлиги топшириғига кўра, Ингичка бойитиш фабрикасида ишлаб чиқаришга тадбиқ этилди.

Институтимизда юқори малакали мутахассислар ва олимлар етиштиришга ҳам алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Институт барпо этилганидан буён 200 дан ортиқ фан кандидати ва 7 фан доктори тайёрланди. Институтимиз коллективи кўп миллатли бўлиб, унда 30 дан ортиқ миллат ва халқ вакиллари меҳнат қиладилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институти коллективи СССР ташкил топган куннинг 50 йиллик байрамига тайёрлана бориб, жонажон Коммунистик партияга бирдамлиги ва садоқатини яна бир бор намойиш этади.

В. МЎМИНОВ,
Ядро физикаси илмий-тадқиқот институтининг директор ўринбосари, физика-математика фанлари кандидати.

Ё. ИСМАТОВ,
институт илмий котиби, физика-математика фанлари кандидати.

ҚАРДОШЛИК

Берди КЕРБОБОЕВ

Бир ягона оилага бўлиб жам
Қозоқ, ўзбек, қирғиз, тожик, қардошим.
Яшар бирга яйраб элатим туркман,
Қондош-жондошларга қурбондир бошим.

Беш ён-қўшни, бешта аҳил эл-элат
Тотувликнинг рамзи бўлиб, нур сочиб
Шу заминда бахтни куйлаб то абад
Яшаяжак истиқболга йўл очиб.

Нонимиз бут, ер-сувимиз ўртада,
Қувончимиз, дардимиз бир, бир мақсад.
Интиламиз, замон юки елкада,
Ҳур ҳаётда қолмаймиз биз ҳеч оқсаб.

Суянчимиз — дўстликнинг тоғ елкаси,
Асрларда синалгандир бу дўстлик,
Юртимизни дерлар қуёш ўлкаси,
Бу бўстонда бўлмас сира камкўстлик.

Ленин ато этди битмас бахт, толе
Мураббийлик қилди, партия — раҳбар.
Каттакон оғамиз — руслар туфайли,
Рўшнолик топиб биз бўлолдик илғор.

Давр биз билану, даврон биз билан
Коммунизм — бизнинг ёрқин истиқбол.
Даврамиз ишончли, сафимиз маҳкам,
Қардошлик меҳридан гул очар иқбол.

Қирғизистон пойтахтидаги Фрунзе номли қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг маҳсулотлари бутун иттифоққа машҳур. Корхона ишлаб чиқараётган «Қирғизистон» подборшчик-пресcловчи машиналарни қишлоқ меҳнаткашлари бажонидил қабул қилишмоқда.

В. Кириенко фотоси.

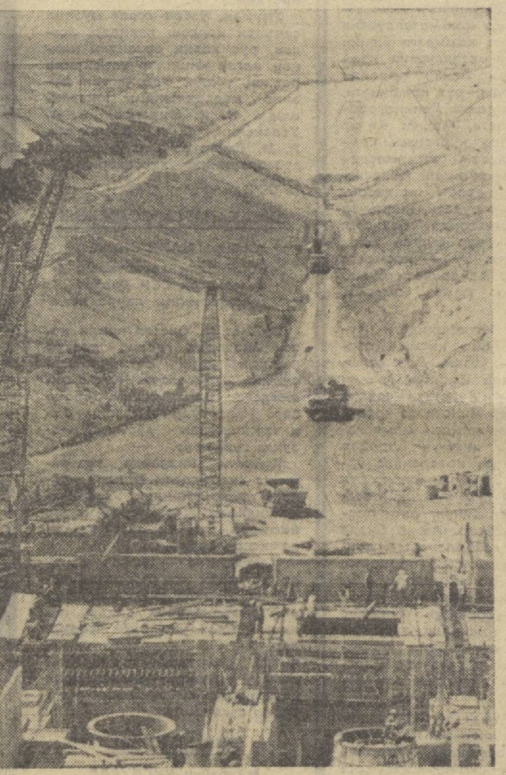

Қарши каналини Совет Иттифоқининг ҳамма халқлари вакиллари бунёд этмоқда. Бу улкан иншоот қурилиб биткизилгач, Ўзбекистон ва Туркманистондаги бир миллион гектардан кўпроқ ерга оби-ҳаёт беради. Суратда: Қарши каналининг 4- насос станцияси кўриниши.

Қ. Назаров фотоси. (ТАСС).

ДЎСТЛИК НЕЪМАТИ

ҚАРШИ ЧЎЛИ ЯШНАЙДИ

ДИРЕКТИВА ОБЪЕКТЛАРИ

Ўтмишда даҳшатли ва қўрқинчли кимсасиз Қарши даштларига одамлар қадам қўйишга юраклари ботинолмасди. Совет мутахассисларининг ўткир ақл-заковати — Қарши даштларига Амударёдан сув олиб, бепоён чўлларни боғ-роғларга айлантириш мумкинлигини ҳал этди.

Қарши чўлини ўзлаштириш ва суғориш КПСС XXIV съездининг тўққизинчи беш йиллик Директиваларида алоҳида тилга олинган эди. Чўлқуварлар СССРнинг 50 йиллик олтин тўйи шарафига муносиб армуғон ҳозирлашга сидқидилдан киришиб, катта жасорат билан ишлаётирлар. Юбилей йилининг охиригача Амударё сувини янги қурила бошлаган Ульянов номли канал орқали оқизиш учун қизғин кураш олиб боряптилар.

Ҳозир даштнинг барча қурилиш майдонларида, участкаларида асрлар оша бийбиёбон бўлиб ётган кимсасиз кенгликларга тезроқ обиҳаёт келтиришдек улуғвор ишда барча касбдаги чўлқуварлар аҳиллик намунасини кўрсатиб иш тутаётирлар. Улар мамлакатимизнинг турли жойларидан, узоқ-узоқ районлардан келиб, даштни гулзорга айлантиришда ҳисса қўшяптилар.

Қарши даштини ўзлаштиришга киришилгандан буён 333 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди, 264 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Чўлқуварлар 302 миллион куб метр тупроқ, 160 минг куб метр бетон, 192 минг куб метр йиғма-темир бетон ишларини адо этдилар. Яқиндагина саҳрога туташ кимсасиз кенгликлардан иборат бўлган ерларда Талимаржон, Дўстлик, «Аврора» шаҳарчалари, Танхос, Ойбек, Шайхоли, Восток посёлкалари ҳамда бир неча саноат базалари барпо этилди. Қарши даштида 380 километр автомобиль йўллари, 215 километр водопровод, 374 километр коллектор-дренаж тармоқлари қурилиб ишга туширилди.

Ҳозир Амударёдан даштга сув олиб келадиган Катта Қарши магистрал канали бўйлаб қурилаётган олтита қудратли насос станциялари жадал тикланмоқда. Биринчи ва иккинчи насос станцияларида асосий ишлар тамомланди. Насослар монтаждан чиқарилди. 7-қурилиш-монтаж бошқармаси қурувчилари 2-насос станциясида бетон ишларининг тугаллангани тўғрисида рапорт бердилар.

«Каршистрой» бошқармаси қурилиш ташкилотларида 12 мингдан ортиқ ишчи, инженер-техник ва хизматчилар мавжуд. Уларнинг иноқлигига, аҳиллигига таҳсин ўқигинг келади. Қарийб 40 миллат фарзандлари бир оила кишиларидек ягона мақсад йўлида — даштга сув келтириш, уни обод ва гўзал диёрга, «Оқ олтин» хазинасига айлантириш иштиёқи билан меҳнат қиляптилар. Тўртинчи механизациялашган колонна ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи, СССР Олий Советининг депутати Анвар Жалилов, Саккизинчи қурилиш-монтаж бошқармасининг Коммунистик меҳнат бригадаси раҳбари Юрий Цветков, Коммунистик меҳнат зарбдори, бульдозерчи Михаил Карманов, Ленин орденли экскаваторчи Қулсоат Абдуллаев, дурадгорлар бригадасининг бошлиғи Алексей Друбний, бетончилар бригадири Худойқул Шойимов, бетон узели оператори Салом Тоҳировларнинг номи республикамизда машҳур бўлиб кетди.

Қарши дашти гулистонга айланяпти. Бу — совет халқлари ўртасидаги бузилмас дўстликнинг ва ҳамкорликнинг мевасидир.

Ниёз ТОШТЕМИРОВ,
10-қурилиш-монтаж бошқармасининг экскаваторчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

КЕМАЛАР ЙЎЛДА

Миллион тонна дон, нефть маҳсулотлари, пахта, минерал ўғитлар, саноат ва озиқ-овқат товарлари, қурилиш материаллари, кўплаб турли машиналар ва жиҳозлар, шунингдек, қишлоқ хўжалик юклари ҳар йили Ўрта Осиё кемаларида ташилади. Уларнинг маршрутлари Амударё ва Орол денгизи орқали Қозоғистон, Ўзбекистон, Туркманистон ва Тожикистон портларини босиб ўтади.

Улуғ Октябрь инқилобига қадар Амударё ва Орол денгиз кемачилик ишлари Амударё ҳарбий флотилияси, «Хива», «Кавказ» ва «Меркурий» акционер жамиятлари кемалари ҳамда алоҳида шахсий мулк эгалари томонидан амалга оширилар эди.

Юкларнинг асосий қисми 50 тоннагача юк кўтараоладиган ёғочдан ишланган майда қайиқчаларда ташилар эди. Улар дарё оқимига қарши қайиқчибурлаклар ёрдамида олға силжишарди. Минглаб яримюпун камбағаллар бир бурда нонни инсон қулоғи эшитмаган оғир меҳнат туфайли топарди.

Лекин бу ўлкада ҳам катта давр ўзгаришлари юз берди. Камбағал кўксига офтоб тегди. Ўрта Осиё меҳнаткашлари билан биргаликда денгизчилар ҳам Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда фаол қатнашдилар. Улар оқ гвардиячилар, инглиз интервентлари ва босмачилар тўдасини тор-мор келтиришда иштирок этдилар, кейинчалик халқ хўжалиги қурилишида жонбозлик кўрсатдилар.

1932 йилдан бошлаб оммавий равишда янги флот қурилишига киришилди. Бир қисм кемалар жойларда қўл кучи билан, аксарияти эса кемасозлик корхоналарида ясалди. Бу даврда Волга кемасозлари катта ёрдам бердилар. Москва ва бошқа шаҳар конструкторлик бюролари коллективлари теплоходлар лойиҳаларини яратдилар.

Буларнинг ҳаммаси Тожикистон, Туркманистон, Хоразм воҳаси, Ўзбекистон, Қорақалпоғистоннинг дарёли районларини ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлди.

Ўрта Осиё кемачилари муҳим вазифаларни бажариш учун барча имкониятни ишга солдилар. Бунда, шубҳасиз, кадрлар тайёрлаш масаласининг ҳал этилиши катта роль ўйнади. Чоржўйда ФЗО мактаби очилди. Ҳозир у ҳунар-техника билим юртига айлантирилган. Унинг бағридан бир неча минг малакали ишчилар етишиб чиқди.

Кадрлар тайёрлашда Горький ва Ленинград сув транспорти инженерлари институтлари катта ёрдам берди. 1960 йилгача Ўрта Осиё учун олий малакали мутахассислар тайёрлаш, асосан, ана шу икки олий мактабда йўлга қўйилди. Кейинчалик Чоржўйда Одесса денгиз флоти инженерлари институтининг филиали очилди. Ҳозир унинг сиртқи ва кечки бўлимларида 200 киши ўқимоқда. 170 киши эса турли профилдаги инженерлик дипломини олиб, кемаларда, портларда ва бошқа участкаларда меҳнат қиляпти.

Ўрта Осиё денгизчилари ва кемачилари Улуғ Ватан уруши йилларида фидокорона ишладилар. Бу даврда пароходчилик флоти фронт учун катта миқдорда техника ва қўшин, ҳарбий маҳсулот тайёрлаш учун пахта ва кийим-бош етказиб бериб турди. Урушнинг дастлабки кунлариданоқ юзлаб матрослар, капитанлар, портчилар, кема ремонтчилари хоҳиш-истак билдириб, Ватан ҳимоясига отландилар.

Урушдан кейин Ўрта Осиё пароходчилиги тарихида янги босқич бошланди. Совет Иттифоқининг турли жойларида биз учун кемалар қуриляпти. Ленинградда «Бутаков» денгиз ледоколи қурилди. Красноярск ва Рибинскда пассажир ва шатакка олувчи теплоходлар ясалмоқда. Совет Болтиқбўйи кемасозлари «Север» ва «Стизидор» дарё ледоколларини ишга туширдилар...

Буларнинг ҳаммаси иқтисодий ҳамкорлик, қардош халқларнинг ўзаро ёрдами натижасидир.

Ҳозир бизнинг пароходчилигимиз Тахиатош ва Туямўйин тўғони қурилишларида фаол қатнашяпти. Тўққизинчи беш йиллик қурилишларига миллион тонналаб турли қурилиш материаллари олиб бориш зиммамизга юклатилган.

Бугунги кунда бизнинг кўп миллатли коллективимиз барча совет кишилари қатори СССР ташкил топган куннинг 50 йиллик шарафига зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Улар ўзларининг меҳнатлари билан коммунизм қурилиши ишига муносиб ҳисса қўшиш учун жонбозлик кўрсатмоқдалар.

А. АРХАНГЕЛЬСКИЙ,
Ўрта Осиё пароходчилиги бошлиғи.

Қорақум каналини Туркманистонда бахт дарёси дейишади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Канал саҳро бағридаги диёр қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди. Суратда: каналда бунёд этилган меҳмонхонани кўриб турибсиз. М. Аллаёров фотоси.

ОКЎЗГУ

Тожик халқи асрлар мобайнида ўзига хос музика маданиятини яратди. Унинг сафларидан ажойиб мақомчилар ва ижрочилар етишиб чиқди. Тожик халқининг бебаҳо хазинаси ҳисобланган «Шошмақом» музикали асари бутун жаҳонга машҳур.

Ибн Сино, Умар Ҳайём, Жалолиддин Румий ва бошқа мутафаккирларнинг музика, тиббиёт, математика, астрономия ва тарихга оид илмий ишлари ва рисолалари ўша даврда Европа ва Шарқ олимлари учун билимлар машъали бўлиб хизмат қилди, бизнинг XX асрда ҳам тадқиқотчиларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Албатта, буларнинг ҳаммаси тожик халқи ССР Иттифоқи составига қўшилгандан сўнг, тожик халқи тараққиёт ва социализм йўлига ўтганидан кейингина рўёбга чиқди. Тожик халқи сиёсий ва хўжалик, ижтимоий ва маданий ҳаётининг гуллаб-яшнаши учун кенг имкониятлар яратилди.

Биз ким эдик, ким бўлдик? Октябрь инқилобига қадар шарқий Бухоро Россия империясининг қолоқ ўлкаси ҳисобланарди. Демократия, маориф, маданият ва санъат ҳақида гап бўлиши мумкин эмас эди. Олтита ярим кустар корхонада 200 дан ортиқ ишчи меҳнат қиларди.

Шарқий Бухоро хонлигида бирорта олий маълумотли врач, бирорта клуб, бирорта кинотеатр, бирорта профессионал театр йўқ эди. Она тилида бирорта ҳам газета чиқмас эди.

Совет ҳокимияти йилларида тожик халқи дадил олға қадам ташлади. Саноати, қишлоқ хўжалиги, маданияти ва санъати жаҳоннинг илғор мамлакатлари даражаси билан тенглашди.

Энг яхши миллий анъаналарни давом эттира бориб, қардош халқлар ёрдамида, энг аввало, улуғ рус халқи кўмагида тожик халқи хўжаликни бошқаришнинг замонавий усулларини эгаллаб олди. Шаҳарлар, фабрика ва заводлар, электр станциялар, суғориш системалари, илмий ва ўқув муассасалари, шифохоналар, театрлар, стадионлар барпо этилди.

Республиканинг янги ҳаёт қурилиши, экономикаси ва маданиятининг ривожланишини Совет Иттифоқи барча республикаларининг улкан ёрдами ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлашисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ана шу қардошларча ёрдам туфайли тожик халқи ўз республикасини гуллаб-яшнаган ўлкага айлантиришга муваффақ бўлди. Қисқа тарихий вақт ичида ёрқин маданият юзага келди, маориф, фан, санъат халқ мулкига айланди. Ҳозирги вақтда Тожикистонда 13 та босмахона бор. Душанбадаги улкан полиграфия комбинати 10.888 минг нусхада 61 тадан ортиқ газета, 18 та журнал ва бошқа даврий нашрларни босмадан чиқаради. Ҳар йили жами тиражи 5663 минг нусхада билимларнинг барча соҳалари ва бадиий адабиёт бўйича 718 номда китоб босилмоқда.

Республикада 3088 та умумий таълим мактаблари, 37 та ўрта махсус ўқув юртлари, 8 та олий мактаб, шу жумладан, Тожикистон Давлат университети бор. Халқ хўжалигининг турли соҳаларида минглаб олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган мутахассислар меҳнат қилишяпти.

Тожикистон ССР Фанлар академияси ўзида кўплаб илмий-тадқиқот муассасаларини бирлаштирган. Уларда 5067 илмий ходим ишлайди. Улардан 1266 киши фан докторлиги ва кандидатлиги илмий даражасига эга.

Республика кўплаб кинотеатр тармоқларига эга, ҳозирги вақтда унинг территориясида 1020 дан ортиқ киноқурилмалар ишлаб турибди. Ҳар йили 32 миллиондан зиёд киши кинофильмларни томоша қиляпти. Тожикистонда 28 та профессионал ва халқ театрлари, Давлат филармонияси, замонавий техника билан жиҳозланган киностудия, миллий цирк, 25 та маданият ва дам олиш боғлари, 6 та музей бор.

Тожик совет адабиёти Садриддин Айний, Абулқосим Лоҳутий номлари билан машҳур. Улар республика прозаси ва поэзиясида социалистик реализмни бошлаб бердилар. Тожикистон халқ шоири, Ленин мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мирзо Турсунзода, республика халқ шоири Мирсаид Миршакар, ёзувчилардан Ж. Икромий, Р. Жалил, Б. Раҳимзода, Ф. Ниёзий ва бошқаларнинг номлари мамлакатимиздагина эмас, унинг ташқарисида ҳам маълум.

Совет ҳокимияти йилларида Тожикистон профессионал санъати беқиёс юксалди. Ажойиб ёзувчимиз, тожик совет адабиётининг асосчиси Садриддин Айний номи билан аталган Академик опера ва балет театри санъатимиз фахри бўлиб қолган. Унинг саҳнасида тожик миллий опера ва балетлари, шунингдек, барча халқлар опера ва балетлари кенг намойиш этилмоқда. Театр СССР халқ артистлари Л. Зоҳидова, Х. Мавлонова, А. Бобоқулов, республика халқ артистлари Л. Кабирова, М. Собирова, М. Бурҳонов каби қатор талантли қўшиқчи ва рақкосаларни тарбиялаб етиштирди. Театр учун опера ва балетлар яратаётганлар орасида республика композиторларидан Ш. Сайфиддинов, З. Шоҳидий, Я. Сабзанов, Ф. Одинаев, Ю. Тер-Осипов, Д. Дўстмуҳамедов ва бошқалар бор.

Республика маданий ҳаётида совет даврида дунёга келган драматик санъат катта роль ўйнамоқда. Лоҳутий номидаги Тожикистон академик драма театри миллий саҳна санъатининг бешиги ҳисобланиб, у ўз қучоғидан СССР халқ артистлари М. Қосимов, Т. Фозилова, А. Бурҳонов, республика халқ артистлари С. Тўйбоева, Г. Завқибеков, Х. Назарова каби ажойиб артистларни етиштириб чиқарди.

Совет ҳокимияти йилларида тасвирий санъат ҳам кенг ривож топди. Ҳозир Тожикистонда 100 дан ортиқ профессионал рассомлар, ҳайкалтарошлар, халқ санъати усталари ажойиб асарлар ижод қилишяпти.

Кейинги йилларда республикада санъат бўйича мутахассислар тайёрлаш борасида катта ишлар амалга оширилди. Бундан ўн йил бурун Тожикистонда иккиучта ўрта музика мактаби мавжуд бўлса, ҳозирги вақтда бутун республикада 48 та санъат бўйича ўқув юртлари бор. Душанба педагогика институти қошида эса санъат факультети ташкил этилди.

Ёш тожик кинематографияси ҳақида ҳам илиқ гаплар айтиш мумкин. Бу санъат кейинги ўн йил ичида ривожланиб кетди. Тожик кинематографчилари катта муваффақиятларга эришдилар, «Шоир тақдири», «Зумрад», «Помир болалари», «Лайли ва Мажнун» каби тожик кинофильмлари халқаро ва мамлакат кинофестивалларида бир қанча соврин ва дипломлар билан мукофотланди.

Республикада ўз сафига 34 минг кишини бирлаштирган икки мингдан ортиқ бадиий ҳаваскорлар тўгараклари ва коллективлари ишлаб турибди. Улар ихтиёрига мингдан ортиқ клуб ва маданият саройлари бериб қўйилган.

Бугунги Тожикистон Совет Социалистик Республикаси ана шундай. Унинг муваффақиятлари борлиқ кўзгуда акс этганидек, акс этиб турибди.

Республиканинг истиқболи янада порлоқ. Янги беш йилликда 1558 та оммавий кутубхона ва 1343 та клуб муассасалари ўз эшикларини очади.

Ўқув юртларининг тармоқлари қисман кенгаяди, қўшимча 25 та музикали ва бадиий мактаблар ташкил этилади. Профессионал театрлар сони 13 тага етади, кинотеатрлар кенгаяди, аҳолига маданий хизмат кўрсатиш ҳажми ортади. Панжакентда театр, Душанбада музикали драма театри очиш мўлжалланмоқда. 30 га яқин клуб ва маданият саройи қурилади.

Ўтмишда қолоқ бўлган тожик халқи қардошлар оиласида камолга етиб, тараққиёт босқичига кўтарилди. Бу ССР Иттифоқининг буюк куч-қудратидан далолат беради.

М. НАЗАРОВ,
Тожикистон ССР маданият министри.

ССРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

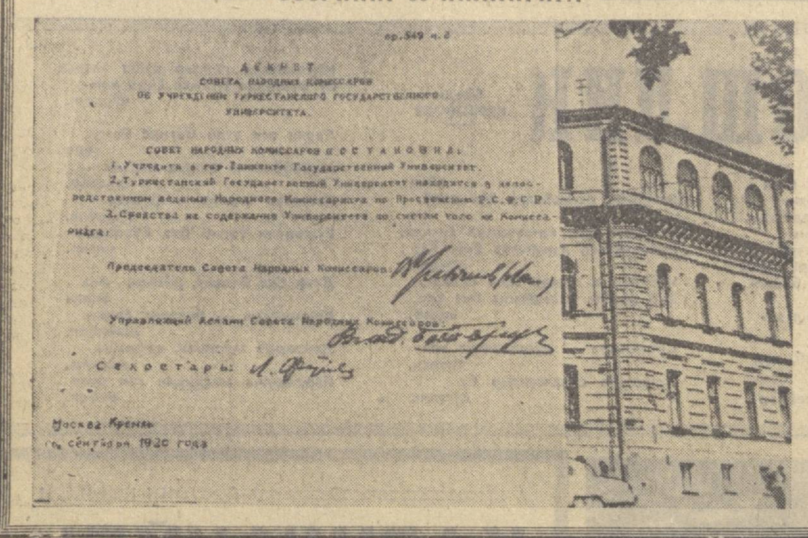

ШАРҚ ЁҒДУСИ

Башарият доҳийси В. И. Ленин Улуғ Октябрь революциясининг дастлабки кунлариданоқ кенг халқ оммасини илм-маърифатдан баҳраманд қилиш ҳақида ғамхўрлик қила бошлади. В. И. Ленин 1920 йилнинг 7 сентябрида Тошкентда Туркистон Давлат университетини ташкил этиш тўғрисида Халқ Комиссарлари Советининг Декретига имзо чекди. Ленин йўлланмаси билан Тошкентга келган рус профессор ва ўқитувчилари Урта Осиё халқларини илм-маърифатдан баҳраманд қилиш учун фидокорлик намуналарини кўрсатдилар.

Дорилфунунга меҳнаткашларнинг фарзандлари — кечаги чўпон, деҳқон, ишчи ёшлар қабул қилинди. Бу фан эҳромида минглаб йигит ва қизлар ғоявий чиниқиш мактабидан ўтдилар, фан асосларини эгалладилар, халқлар дўстлиги ва пролетар интернационализмининг буюк куч-қудратини англадилар. Университетнинг кўплаб битирувчилари орасидан фан ва маданиятнинг атоқли намояндалари етишиб чиқди.

Ёзувчилардан Ойбек, Мухтор Авезов, математик Т. Н. Қори-Ниёзий, биохимик А. Н. Белозерский, СССР Фанлар академиясининг академиги О. С. Вялов, СССР Педагогика Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси А. И. Маркушевич. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Юнусов, Қозоғистон Фанлар академиясининг академиги Ш. Толипов, Узбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси Т. Зоҳидов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Университетимиз республикамизда, Урта Осиё ва Қозоғистонда қатор олий ўқув юртларининг юзага келишида асос бўлиб хизмат қилади, унинг базасида Тошкент медицина, политехника, қишлоқ хўжалиги, ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари, халқ хўжалиги институтлари, Узбекистон савдо, Тожикистон қишлоқ хўжалиги ва педагогика, Туркманистон зооветеринария институтлари ва бошқа олий ўқув юртлари юзага келди.

ТошДУ Узбекистон ва Урта Осиё олий ўқув юртларини малакали педагоглар билан таъминлашда ҳам катта роль ўйнаб келмоқда. Тошкентдаги олий ўқув юртлари ижтимоий фанлар кафедралари ўқитувчиларининг қарийб ярми бизнинг университетда таҳсил кўришган. Урта Осиё илмий-тадқиқот институтлари ёки олий ўқув юртлари йўқки, у ерларда собиқ талабаларимиз ишламаётган бўлсин.

Ҳозир ўқув даргоҳимизда 50 миллат ёшларидан иборат 15 минг студент таҳсил кўраётир. Университетимизнинг «Дўстлик совети» ёшларни совет халқининг шонли анъаналари руҳида тарбиялашга эътибор бермоқда. У жамоат ташкилотлари билан факультетлар советлари ва клублари фаолиятини марказлаштиради, улар ишидаги асосий йўналишни белгилайди.

Айниқса, барча совет кишилари СССРнинг 50 йиллигига қизғин ҳозирлик кўраётган ушбу дамларда университетимиз коллективи ҳам бу қутлуғ санани муносиб кутиб олиш учун ҳаракат қилаётир. Янги ўқув йилининг биринчи машғулоти «Ленин СССРнинг ташкилотчиси» мавзуси билан бошланди, кейинчалик «Халқлар дўстлиги университети» лекторийсини ташкил этишни режалаб қўйганмиз. СССРнинг 50 йиллигига бағишланган планимизнинг тематик доираси кенг ва мазмуни бой. Унда халқлар дўстлиги ва пролетар интернационализми темасига катта ўрин берилган.

Т. САРИМСОҚОВ,
В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг ректори.

К. СОДИҚОВ,
университет партկомининг секретари.

КОСМОС ДАРВОЗАСИ

Инсон ўзининг узундан-узоқ тарихи давомида, ҳали гўдаклигидаёқ юлдузларгача учиб, мовий осмонга тўш уришни, қуш сингари эркин қанот қоқишни орзу қиларди. Бу орзу йўлида жуда кўплар қурбон бўлди, лекин одамзод эзгу орзусидан қайтмади.

Халқлар мана шу «гуноҳкор» ерда яшаб туриб ҳам ўз фарзандларини осмонга учиришда давом этдилар, осмони фалакда учиб юрган одамлар ҳақида эртаклар тўқидилар. Эҳтимол, учар гилам, қанотли уччур отларни ўйлаб чиқарган кишилар, ўз авлодларининг қачонлардир эзгу орзуларини амалга оширарлар, деб умид қилишгандир.

Олижаноб орзунинг амалга ошиши гўдакка ўхшайди. Эҳтимол унинг ҳам «тўққиз ой, тўққиз кун»и бордир. Мана шу бахтли кун бизнинг асримизга тўғри келди.

1962 йилнинг 12 апрелида ТАССнинг кишиларни ҳайратга солувчи хабари тарқалганда биз кўринган ҳар бир одамни ўпишга ҳам тайёр эдик. Советлар мамлакатининг граждани фазони айланиб, қадрдон еримизга қайтганида, шоирлар:

Фамилиясидаги ҳарфларнинг
Қандайлиги муҳиммас бугун.
Уни кимлар кузатишгани
Ҳамда Советлар юртининг
Фарзанди деган
Хабар ҳаммасидан
Муҳимдир лекин

дея куйлашган эди.

Юрий Гагарин узоқ космосга қозоқ тупроғидан йўл олганини кейинчалик билдик. Кўп воқеаларни бошидан кечирган қадимий Бойқўнғур ери асримиз ўғлига осмонга чиқиш учун зинапоя бўлди. Уни ўз фарзанди сифатида кузатиб, инсоният фарзанди сифатида кутиб олди. Бугунги кунда қозоқлар ери космонавтларнинг уйи бўлиб қолди. Улар космик саёҳатга шу ердан жўнайдилар ва шу ерга қайтиб келадилар.

Бойқўнғур! Космоснинг дарвозаси ҳисобланган бу ер бугунги кунда Совет Қозоғистонининг рамзи бўлиб қолди.

Шундай бўлиши табиий. Бундан эллик йил бурунги аҳвол билан солиштириб қарзганда, барча қардош республикалар сингари менинг республикам ҳам космосда эмасми, ахир! Бу — ижтимоий формациянинг космоси социализмдир. Менинг мамлакатимни, менинг халқимни космосга Улуғ Октябрь революцияси, улуғ Ленин даҳоси олиб чиқди.

Улуғ Октябрь менинг халқимга эркин меҳнат ҳуқуқини, бахтли ҳаёт учун ишлаш ҳуқуқини берди. Халқлар дўстлигининг муқаддас ғоялари билан йўғрилган эркин меҳнат республикамнинг қуруқ чўлини гуллаётган ўлкага айлантирди.

Факт ва рақамларнинг мафтункор поэзияси бугунги кунда ижодкор меҳнатнинг улуғвор симфонияси сингари жаранғламоқда. Қозоғистоннинг фахрини ана шу факт ва рақамларда яққол кўриб турибман. Бугун Д. М. Менделеевнинг химия жадвалида бирорта элемент йўқки, менинг чўлларим ва тоғларим бағридан топилмаган бўлса.

Республикамдаги металлар орқасида мен қўрғошинни алоҳида таъкидламоқчи эдим. Қўрғошин қазиб олишда Иттифоқда биринчи ўринни эгаллашимиз учунгина эмас, балки фашист ваҳшийларидан Ватанимизни ҳимоя қилишда бу металл жуда катта роль ўйнаганлигини айтмоқчиман. Фашистларга қарши отилган ҳар ўн ўқнинг тўққизтаси қозоқ қўрғошинидан қуйилган эди. Бизнинг халқимиз ўлим қуроли билан ҳеч қачон фахрланмайди. Лекин жигарранг ўлатни қуритиб, тинчлик ишига, бахт-саодат ишига, инсониятни ёвуз душмандан холос этиш ишига ҳисса қўшган қозоқ қўрғошини эмасми, ахир!

Қозоғистон рангли металлургия гигантларининг унвонларини қаранг, нақадар мағрур жаранглайди! М. И. Калинин номидаги Ленин орденли Чимкент қўрғошин заводи, Октябрь революцияси 50 йиллиги номидаги Ленин орденли Балхаш кон-металлургия комбинати, К. И. Сатбаев номидаги Ленин орденли Жезқазғон кон-металлургия комбинати, Ленин номидаги Ленин орденли Усть-Каменағорск қўрғошин-рух комбинати, Меҳнат Қизил байроқ орденли Лениногорский полиметалл комбинати, Меҳнат Қизил Байроқ орденли Зирянов қўрғошин комбинати... Бу рўйхатни давом эттирмасдан мен бир фактга тўхталмоқчиман. Қозоғистон миси мамлакатда энг арзон мис ҳисобланади. Хромит ва темир рудаси, нефть ва кўмир конлари Қозоғистонда беҳисоб. Космик кемалар учун зарур бўлган титан ҳам шу ерда эритилади. Бу — космосга парвоз қилишнинг учиш майдончаси бўлиб қолган республикамнинг рамзи эмасми, ахир!

Бугунги кунда Совет Иттифоқидаги темир йўлларнинг ўндан бир қисми Қозоғистон территориясидан ўтади. Дон етиштириш бўйича Иттифоқда иккинчи ўринни эгалловчи Қозоғистондаги ўртача совхоз экин майдони, техника таъминоти ва чорвасининг маҳсулдорлиги жиҳатидан мамлакатимиздаги совхозлардан икки-уч баробар йирикдир. Ҳозирги пайтда колхознинг ўртача бўлинмас фонди 2,5 миллион, пул фонди эса 1,5 миллион сўмни ташкил этади. Совет Иттифоқи аҳолисининг олти проценти Қозоғистонда яшаётир. Аммо бизда бутун мамлакатимизда тайёрланаётган доннинг 11,5 проценти; жуннинг 23 проценти, гўштнинг 7 проценти етиштирилади. Бу республикамда истиқомат қилаётган қозоқ ва руслар, украин ва ўзбеклар, белорус ва қирғизлар, татар ва тожиклар, туркман, озарбайжон ва бошқа халқларнинг меҳнати туфайлидир. Халқимнинг фан ва маданияти нақадар ўсганини айтмасам ҳам бўлади.

Бугунги кунда биз Совет Иттифоқининг барча халқлари билан инсоният космоси тараққиёт тарихининг осмонига кўтарила олдик. Биз коммунизм қуриб, узоқ космосни ҳам забт этамиз. Ана шу космик парвознинг учиш майдони — Улуғ Октябрь, партиямизнинг ленинча миллий сиёсати ва шу сиёсат меваси — мамлакатим халқларининг дўстлигидир.

Нурмахон ОРАЗБЕКОВ,
Олмаота.

Халқ санъати

ИЖОДИЙ ҲАМКОРЛИК

Мухтор АШРАФИЙ,
СССР халқ артисти,
СССР Давлат мукофотининг лауреати, профессор

Узбек зиёлилари, қалам аҳллари дўстлик қадрини ўз вақтида чуқур тушуниб етиб, уни мадҳ этганлар. XIX асрнинг охирида яшаб, ижод этган прогрессив шоир Фурқат ўзбек ва рус халқи ўртасидаги дўстликни ўз шеърларида жўшиб куйлади. У илгари сурган бу ғоя менга ҳам илҳом бахш этди. Мен драматург Иззат Султон билан ҳамкорликда «Шоир қалби» номли опера яратдим.

Умуман, ўзбек совет музика санъати қардош халқлар, асосан, рус халқи орасидан чиққан илғор кишилар таъсирида равнақ топди. Узбекистон музика маданиятининг юксалишида Н. Н. Миронов, В. А. Успенский, С. Н. Василенко, Р. М. Глиэр ва бошқа санъат арбобларининг ҳиссалари буюкдир.

Мухтор АШРАФИЙ.

АНЪАНАЛАРГА СОДИҚЛИК

Собира МАЙКАНОВА,
СССР халқ артисткаси,
Қозоғистон ССР Давлат мукофотининг лауреати

Бу йил М. Овезов номли қозоқ академик драма театри ўзининг қирқ олтинчи мавсумини ўтказяпти. Коллективимизда бир яхши анъана бор. Репертуар танлашда биз интернационал дўстлик мавзуига суянамиз.

Кейинги йилларда театримизга истеъдодли ёшлар группаси келиб қўшилди. Улар коллективимиз фаолиятида актив иштирок этувчи актерлар ва режиссерлардир.

Мақсадимиз — кекса санъат усталари ва ёш авлод баҳамжиҳатликда энг яхши миллий анаъаналарни сақлаб қолиш ҳамда уни янги формалар, янгича қирралар билан янада бойитиш. Шу орқали миллий маданий бойлигимизни интернационал дўстлик руҳи билан суғоришдир.

Собира МАЙКАНОВА.

ДИЛ ҚУВОНЧИ

Муротбек РИСҚУЛОВ,
СССР халқ артисти

Шу йилнинг июнида бошқа қардош республикалар қатори Қирғизистон ҳам СССР ташкил топганининг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган совет халқлари санъати байрамига иштирок этиш бахтига муяссар бўлди. Бу шодиёна чин маъноси билан кўп миллатли Иттифоқимиз халқлари маданият соҳасида эришган беқиёс ютуқларни намойиш қилувчи улкан байрам сифатида ўтди. Қардош ўлкалар сафида Қирғизистон диёри ҳам ўз миллий санъатини намойиш қилди. Қирғиз халқи совет даврида улкан ютуқларга эришди. Яккахонликдан операгача, қўбиздан симфониягача, амалий санъатдан дастгоҳли живописгача, халқ оғзаки ижодиётидан равнақ топган ёзма адабиётгача бўлган улкан юксалишлар шубҳасиз совет тузумининг мевасидир.

Муротбек РИСҚУЛОВ.

ОПЕРАНИНГ ТУҒИЛИШИ

Аннагул АННАҚУЛИЕВА,
СССР халқ артисткаси.

Махтумқули номидаги опера ва балет театри Улуғ Ватан уруши йилларида ташкил топди. Санъатнинг бу тури биз — туркманлар учун бутунлай бир янги дунё эди. Уни ўзлаштириш, халқ ичига олиб кириш жуда мураккаб эди. Уша пайтларда кадрлар йўқ, айниқса, туркман хотин-қизларини бу соҳага жалб этиш мушкул бўлди.

Уша йиллари туркман опера театри иш бошлади. Биринчи «Ободон» — қаҳрамонлик операсида мен бош қаҳрамон образини яратдим. Туркман томошабинлари шу асосда биринчи бор саҳнада Улуғ Ватан уруши даҳшатлари билан учрашдилар, фашизмга қарши аёвсиз жангга қаҳрамонлик намуналари билан юзма-юз бўлдилар. Опера қизғин қабул қилинди. Томошабинлар катта қизиқиш билан театрга кела бошладилар.

Опера ва балет театримиз ўзига хос йўлни босиб ўтди. Бугунги кунда фақат туркман авторларинингина эмас, балки жаҳон классикларининг асарлари ҳам саҳналаштирилади. Бир вақтлар қардош халқлар кучи билан оёққа турган мўъжазгина театримиз бугунги кунга келиб ўзига хос катта санъат мактабига айланди.

Аннагул АННАҚУЛИЕВА.

ДЎСТЛИКНИ КУЙЛАЙМАН

Ҳанифа МАВЛОНОВА,
СССР халқ артисткаси.

Ҳа, дўстлик мавзуи менинг учун азиз ва муқаддасдир. Репертуаримда дўстликни мадҳ этувчи қўшиқлар алоҳида ўрин эгаллаган.

Мен республикам чегарасидан ташқарида — Иттифоқимизнинг кўп шаҳарларида гастроль-сафарларда бўлиб тураман. Чет элларга ҳам бораман. Қай ерда бўлмайин, кимлар билан учрашиб суҳбатлашмайин, гапимиз дўстликка келиб тақалади. Дарҳол безавол биродарлигимиз ҳақида тўлқинланиб куйлаб юбораман.

Ҳанифа МАВЛОНОВА.

ҒАЛАБА ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

БРИГАДА МАРРАГА ЕТДИ

ҒУЗОР. («Совет Узбекистони» мухбири). Райондаги Карл Маркс номли колхознинг Диёр Тўрахонов бошлиқ бригадаси пахтакорлари теримни Қашқадарё областида биринчи бўлиб бошлаган эдилар. Колхоз правлениеси теримчиларнинг унумли ишлаши учун ҳамма шароитларни яратиб берди. Йиғим-теримга уюшқоқлик билан киришилиб, пахта тайёрлаш йиллик плани беш иш кунида бажарилди. Маматсулув Мирзаева, Тожигул Тўрахонова, Ҳурсандой Раҳимқулова, Холдон Намозова каби чевар теримчилар ҳар куни хирмонга 180-200 килограммдан пахта тўкиб, планнинг қисқа муддатда бажарилишига муносиб улуш қўшдилар.

П. ГАДОЕВ.

ЗВЕНО ПЛАННИ БАЖАРДИ

Киров районидаги «Москва» колхозининг аъзолари пахта териш ва тайёрлашни қизғин давом эттирмоқдалар. Аҳмаджон Маматов бошлиқ бригада ҳозиргача йиллик планнинг 15 проценти миқдорида пахта тайёрлади.

Бригададаги Юнусали Муродов бошлиқ звено пахта тайёрлаш йиллик планини олти иш кунида бажарди. Звенонинг 12 гектар майдонининг ҳар гектаридан пландаги 25 центнер ўрнига 25,5 центнердан ҳосил териб олинди. Мавпудаҳон Аҳмедова, Зайнабхон Мазокирова, Дилором Ҳомидова, Ҳайринисо Қосимова, Ҳуринисо Юнусова сингари теримчилари шу кунгача 900-950 килограммдан «оқ олтин» териб, планнинг бажарилишига катта ҳисса қўшдилар.

Т. МУЛЛАЕВ,
Фарғона области.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ БОҒБОНЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Самарқанд областининг қишлоқ хўжалик меҳнатчилари СССР ташкил этилганлигининг шонли 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун тайёргарлик кўриб, хўл мева сотиш йиллик планини 31 августда бажардилар.

Давлатга 14.550 тонна ёки планда белгиланганидан 1.550 тонна кўп мева сотилди.

Самарқанд, Булунғур, Пастдарғом, Бахмал районларидаги хўжаликлар тайёрлов пунктларига кўп миқдорда мева топширди. Иштихон, Жомбой, Пайариқ, Оқдарё, Каттақўрғон Ургут ва Хатирчи районлари мева сотиш планини анча ошириб бажарди. (УзТАГ).

БУХОРО ЕРИНИНГ САХИЙЛИГИ

Областнинг бутун бойликлари, область саноати ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқараётган ва етиштираётган хилма-хил маҳсулотлар «Бухоро ерининг сахийлиги» деган виставкага қўйилган. ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган бу виставка павильонлари ва стендлари Киров номидаги Бухоро шаҳар маданият ва истироҳат боғида жойлаштирилган. «Ўроқ билан болғанинг бузилмас иттифоқи» виставканинг шиоридир. Виставканинг жуда кўп экспонатлари Совет ҳокимияти йилларида Бухоро области экономикасининг равнақ топганлигини кўрсатувчи ёрқин далилдир.

Виставкани тантанали суратда очиш маросимида областдаги барча районларнинг вакиллари, Россия Федерацияси, Туркманистон, Узбекистон областларидан келган меҳмонлар ҳозир бўлдилар. (УзТАГ).

«Совет Ўзбекистони» газетасининг редактори
М. ҚОРИЕВ.

«СоциалистІк Қазақстан» газетасининг редактори
У. БАГАЕВ.

«Советтик Қырғызстан» газетасининг редактори
А. АБАҚИРОВ.

«Тоҷикистони Советӣ» газетасининг редактори
Ш. САИДОВ.

«Совет Туркменистаны» газетасининг редактори
М. БАДАЕВ.

БУГУН—ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН КУН

ХАЙФОН: ҚАҲРАМОН ШАҲАР

Шаҳарни тропикка хос тим қоронғулик босди. Шамолсиз иссиқ ҳавода дарахтларнинг шохи қимирламайди. Гоҳ у ерда, гоҳ бу ерда вайрон бўлган иморатларнинг шарпаси қоронғуликда кўриниб қолади, бурқсиб турган тутун ҳиди димоққа урилади. Шаҳарнинг одатдаги шовқин-сурони эшитилмаяпти, жаҳондаги барча шаҳарларнинг кўчаларини кечқурун чароғон қилиб турадиган сон-саноқсиз электр чироқлари ёруғи бу ерда йўқ. Биринчи қарашда бу шаҳар одамлари кўчиб кетган ҳаётсиз шаҳарга ўхшаб кўринади. Лекин биринчи қарашдагина шундай. Сиз Хали кўпригига борсангиз у ерда имиллаб оқаётган дарё устида порт шаҳар, меҳнаткаш шаҳар, солдат шаҳар бўлган Хайфоннинг юрак уришини бошқа ҳар қандай жойдагига қараганда яхшироқ сезасиз. Сиз ишлаб турган буғ болғасининг тақиллашини, ишлаб турган двигателларнинг пасайтирилиб қўйилган гувиллашини, металлнинг шиқиллашини ва ҳатто аккордеонда чалинаётган куйнинг майин оҳангини эшитасиз. Бу шаҳарда меҳнат кечаю-кундуз бир дақиқа ҳам тўхтамайди. Портда ва корхоналарда 60 минг нафардан кўпроқ киши ишлаб турибди.

Хайфон — Вьетнамнинг энг катта саноат марказларидан бири. Французларнинг мустамлака ҳукмронлиги замонларидаёқ бу ерда ишчилар синфининг кўп сонли ва уюшган отряди вужудга келди, миллий озодлик курашида ва 1945 йилги август революциясида катта роль ўйнади.

Қўшма Штатлар ўз қўғирчоқларининг Жанубий Вьетнамда мағлубиятга учраётганликлари учун қасос олишга уриниб, Вьетнам Демократик Республикасидаги тинч шаҳарлар ва қишлоқларни қаттиқ бомбардимон қилмоқдалар. Ҳаво тревогаси сигналлари бу ерда тез-тез бўлиб туради, шундай пайтларда Хайфонда иш тўхтаб қолади. Шаҳарга қилинадиган ҳужумларда қатнашаётган оғир бомбардимончи «В-52» самолётлари тонналаб катта бомбаларни ташламоқда. Америка самолётлари портнинг атрофини миналаб қўйиган. Портал кранлар тўхтаб қолди, портдаги кемалар силжимай туриб қолди.

Баъзан ғарб журналистлари Хайфонни Англиянинг гитлерчилар авиацияси вайрон қилиб ташлаган Ковентри шаҳри билан таққослайдилар. Лекин Америка учувчилари ҳозирнинг ўзидаёқ Хайфонга Ковентрига ташланган бомбалардан кўпроқ бомба ташладилар. Хайфон Америка агрессорлари томонидан Вьетнамда қилинган жиноятларнинг жонли ёдгорлигига айланди.

Лекин шаҳар агрессорлар олдида тиз чўкмади. Биз Хайфондаги баъзи корхоналарда бўлдик ва ҳатто ҳаво ҳужумлари вақтида ҳам ишни тўхтатмаётган ишчилар билан гаплашдик. Бомбардимон бўлиб ўтгандан кейин кўпинча улар бутун қолган станокларда, вайрон бўлган цехларда ишлаб маҳсулот ишлаб чиқаришни давом эттиришади.

Ҳар бир корхонада ҳаво ҳужумидан мудофаа группалари тузилган. Бу группалар ватанни ҳимоя қилишда жангчиларга кўмаклашмоқдалар. Хайфон портида зенит тўпларининг бири олдида каска кийиб навбатчилик қилиб турган икки докерни кўрдим. 16 апрелдан 9 августга қадар улар Американинг иккита самолётини уриб туширдилар. Хайфон ҳимоячилари Шимолий Вьетнам осмонида АҚШнинг жами 3080 та самолётини уриб туширишга ҳам катта ҳисса қўшганлар.

Хайфонликлар Вьетнам халқининг Америка агрессорлари устидан ғалаба қозонишига ишонадилар. Жанубий Вьетнам ватанпарварларининг Куангчи ва Хюэ олдидаги ғалабалари тўғрисида суратга олинган фильми, шунингдек совет «Халоскорлик» фильмининг охирги икки серияси яқинда Хайфон ишчиларига кўрсатилди. Бу фильмларнинг ғояси вьетнамлик томошабинларга яқин ва тушунарли. Улар экранда тарихнинг шиддатли қадамини, янги турмуш қураётган ва ватанни ҳимоя қилаётган халқлар агрессорларни албатта тормор келтириб, ғалаба қозонишини кўрдилар.

Хайфонликлар бутун Вьетнам халқи билан бирга ўзларининг миллий байрамларини — Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинганлигининг 27 йиллигини жангларда ва қизғин меҳнатда кутиб олмоқдалар.

А. МИНЕЕВ,
(ТАСС).

СПОРТ

БОЙ БЕРИЛГАН ИМКОНИЯТЛАР

«Пахтакор»нинг ўз лигасида пешқадам бўлиб бораётгани муҳлисларни мамнун этади. Лекин мавсум тугаётгани назарда тутилса, командамизнинг сафар ўйинлари қаноатланарли эмас. «Черноморец»га ютқазганида футбол ишқибозлари роса диққат бўлишди. «Нистру» билан кучлар тенг келади деб ҳеч ким ўйламаганди.

— Бу сафар ютади! — муҳлислар «Пахтакор»га шундай умид боғлашганди. Афсуски, натижа кутилганидек бўлиб чиқмади. 13- ўринда бораётган команда билан ҳисобни дуранг қилиш бугунги кунда Узбекистон командаси учун мағлубият билан баробар. Мураккаб комбинациялар вужудга келтирилмаганлиги, қулай имкониятлар бой берилгани Кишинев футболчилари билан учрашувнинг 1:1 ҳисобида тугашига сабаб бўлди. Бу ўйиндаги қизиқарли воқеа команда капитани Б. Абдураимовнинг мавсумдаги 20- тўпини киритганидир.

«Пахтакор» ўз майдонида «Нистру» устидан 2:0 ҳисобида ғалаба қозонганди. Утган кунги ўйин пахтакорчилардаги аллақандай хотиржамлик аломати эмасмикан?

Олий лигага даъвогарлик қилаётган командага бунақа ўйин ярашмайди. Мавсум охирлаган сари командалар ўз аҳволларини яхшилаб олишга ҳаракат қилмоқдалар. «Пахтакор» шу командаларга бас келиши керак.

* * *

ДАЪВОГАРНИНГ ҚУЛИ БАЛАНДРОҚ. Жаҳон биринчилиги учун Рейкьявик шаҳрида ўтказилаётган Б. Спасский ва Р. Фишер ўртасидаги матчнинг 21- партияси даъвогарнинг қўли баланд ҳолда кечиктирилди. Кечиктирилган ўйин кеча уйналиши керак эди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — ТОШКЕНТ. 10.10 — Ҳужжатли фильм. 10.20 — «Дўстлик чаманзори» (концерт). 11.00 — МОСКВА. 17.30 — ТОШКЕНТ. 17.35 — Кинофильм. 18.25 — Ахборот. 18.35 — Илмий-оммабоп фильм. 19.00 — МОСКВА. XX ёзги олимпия ўйинларида (Мюнхендан олиб кўрсатилади). 21.00 — ТОШКЕНТ. Ахборот. 21.15 — «Оламга саёҳат». 22.00 — «ВАҚТ». 22.30 — ТОШКЕНТ. Ҳосилни қисқа муддатда териб оламиз. 22.50 — Гуллар табассуми (концерт).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — МОСКВА. 17.30 — Ҳайвонот оламида. 19.00 — ТОШКЕНТ. Спорт эшиттириши. 19.40 — «Бухоро — Урал» (ҳужжатли фильм). 20.00 — Студентлик олтин даврим. 21.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/IX да Аяжонларим, 3/IX да Имон.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 2/IX да Ҳалима, 3/IX да Бахт тўйи, 4/IX да Хотинимнинг эри.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Маржон тақдим ёримга — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, кеч 6, 8 ва 10 да).

Она муҳаббати (2 серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Даурия — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Севги драмаси — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли, «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Онтарио бўйидаги саргузаштлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Кулгили қиз «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

5 «б» даги ғалати бола — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 да), «МОСКВА» (кундуз соат 1.30 ва 5.30 минутда).

Ҳиндуларнинг содиқ дўсти — «КУКЧА» (кундуз ва кечқурун).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337263. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 55—35. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—44.

Б—206. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 03652